N°. 20. Donderdag 17 Mei 1923. 23ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

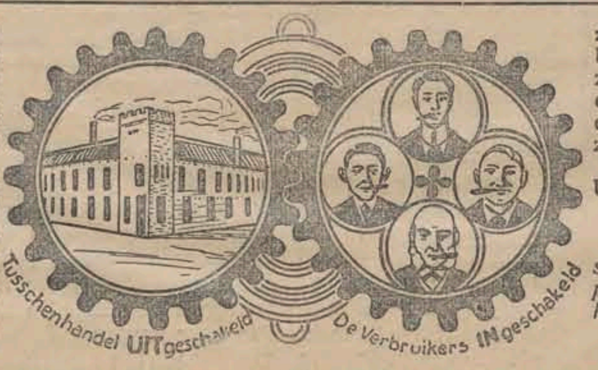
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idée gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen.

Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurreerend zijn, daar **elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld** en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland **25 à 30 %**. Nog **belangrijker** is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, **indien men**



zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoodigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

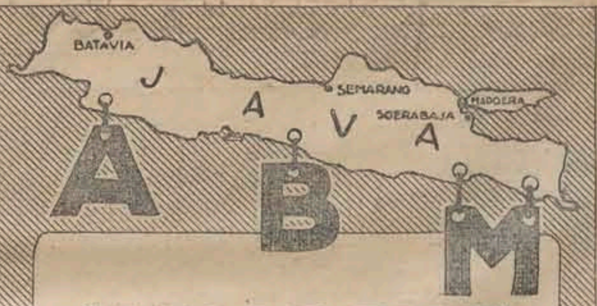
Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U **7 pCt.** *korting kunt genieten van het factuurbedrag.*

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

PIERRE MATVELD
COIFFEUR POUR DAMES
Nouveauté Parfums espagnols „Myrurgia"
PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Voor de Tropen
is het beroemde merk
„His Master's Voice"
GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.
De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleenen hunne medewerking.
ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Volgt de uitslagen van alle belangrijke ritten door de heele wereld;
Vraagt de meening van onbevooroordeelde deskundigen
en Gij koopt zonder twijfel een
Harley-Davidson
In alle voorname plaatsen van Holland en Koloniën Agenten en Service.



INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Afrikaansche Studentendag.

Op 28 en 29 Mei a.s. zal hier ter stede een Zuid-Afrikaansche Studentendag plaats hebben. Daartoe is een comité gevormd onder eere-voorzitterschap van minister De Visser en onder voorzitterschap van Jhr. H. Loudon. Een uitvoerend comité, in hoofdzaak bestaande uit bestuursleden der Haagsche afdeelingen van het Alg. Ned. Verbond en de Ned. Zuid-Afrikaansche Vereeniging en van de Nederl. Studentenorganisatie is belast met verschillende werkzaamheden, die aan de regeling van een dergelijken dag verbonden zijn.

De bedoeling van den Studentendag is de hier te lande studeerende Zuid-Afrikaansche studenten in Den Haag te verzamelen, ten einde hen gedurende een 2-tal dagen in aanraking en in gezellig verkeer te brengen met Nederlanders en Nederlandsche families, opdat de wederzijdsche kennismaking de cultureele banden tusschen Nederland en Zuid-Afrika versterkt. De studenten zullen daarom worden ondergebracht bij leden van het A.N.V. en van de N.Z.A.V.

Onder meer zal minister De Visser de deelnemers aan den Studentendag op 28 Mei ontvangen op zijn Departement en zal het samenzijn op 29 Mei worden besloten met een [illegible] Kunstavond in Pulchri Studio.

Firma HILBRINK
Westeinde 29 Den Haag
t. o. Engelsche Legatie
Nieuwe Fransche en Engelsche Stoffen
Verlaagde Prijzen

In plaats van Kaarten.

Heden overleed onze lieve beste Man, Vader, Behuwd- en Grootvader

Charles René Bakhuizen van den Brink,

Oud-Directeur van Financiën in Ned.-Indië,
Laatstelijk Resident van Batavia,
Ridder in de Orde van den Nederl. Leeuw,
Commandeur in de Orde v. d. Witte Olifant van Siam,

in den ouderdom van 73 jaar.

Uit aller naam,

H. M. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK—
RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

'S-GRAVENHAGE, 12 Mei 1923.
Goudsbloemlaan 11.

Verzoeke van Rouwbeklag verschoond te blijven.
Volstrekt eenige kennisgeving.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN
Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co. Magazijn „de Prijslijst"
DEN HAAG.
Veenestr: 16_18. Valeriusstr: _29.
Prijscourant op aanvrage gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELLINNENS, HUISH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere aanvrage franco.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES"
Telefoon M. 2739 **Postrekening 69868**
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.
Moderne inrichting, voldoend aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN
Eenig adres: **Koninginnegracht 1D,**
(over Hoofd-ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden .... en Maand-Auto's ....
Dag en Nacht geopend

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS
(Lid van de Vereeniging „Oost en West")
Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
Telephoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriklaan)
Spreekuren: alle werkdagen 9—11 en 1—3
LAGE VASTE tarieven

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN
SCHOOL OF ENGLISH
Celebesstraat 118
Weteringkade
DEN HAAG

CHARLES RENÉ BAKHUIZEN VAN DEN BRINK

Eere-Voorzitter van de Vereeniging „Oost en West".

Zaterdag 12 Mei, des avonds om half acht, overleed hier ter stede, in den ouderdom van 73 jaren, de Eere-Voorzitter en Oud-Voorzitter onzer Vereeniging.

Ofschoon lang te voren voorzien, kwam de droeve mare van zijn overlijden nog onverwacht; immers, wijl de dood altijd onverwacht nadert en te harder slaat, naar gelang de persoonlijke beteekenis van den heengegane grooter was. En wèl was hij, die van ons scheidde, een figuur van beteekenis. Geboren te Brussel 6 Januari 1850 als zoon van den beroemden R. C., viel den zoon in menig opzicht den mantel des grooten vaders om de schouderen! Man van ongewone geestesgaven en edelen inborst, man van beschaving, innerlijk en uiterlijk, ziedaar den onmiskenbaren indruk, welke hij reeds bij eersten aanblik en vluchtige ontmoeting maakte op een ieder, die met hem in aanraking kwam. Uit zijn wezen sprak de hoogstaande mensch.

Hij volgde een loopbaan in den Indischen Staatsdienst en beëindigde dien, hoogst eervol, met het aanzienlijk Residentschap van Batavia, nadat hij, vooraf, het gewichtige ambt van Directeur van Financiën had bekleed. Van zijne diensten, aan den lande in een 35-jarig tijdperk bewezen, zal ongetwijfeld elders melding gemaakt worden; daarvoor is het hier minder de geëigende plaats. Het vaderland aan zich verplicht, keerde hij in 1906 naar Nederland terug, als gepensionneerde, maar niet als een, die met Indië had afgerekend. Daarvoor had hij zijn liefde aan dat schoone land te zeer verpand en voor nietsdoen waren zijn werkkracht en werklust te groot, zijn geest te voornaam. En hij deed wat zijn hand spoedig vond te doen. Aangezocht voor het voorzitterschap onzer Vereeniging, nu veertiental jaren geleden, aanvaardde hij gaarne en, voortschrijdende in de rechte zijns levens, gaf hij zich volkomen, met toewijding en liefde aan eene functie, welke den oningewijde wel makkelijk schijnt, maar inderdaad niet is en eerst, toen hij in den van 1920 zijn lichaamskrachten voelde afne liet hij haar los, in de meening, dat het be der Vereeniging zijn aanblijven niet langer doogde. Maar zijn belangstelling bleef tot eind, dat voor hem was aangebroken, toen zijn geest omfloersd en het duister werd in om hem......

Wat Bakhuizen van den Brink voor de V eeniging „Oost en West" geweest is, het ka deze regelen, aan zijne nagedachtenis gewijd, breedvoerig worden geschetst. Zijne dien zijn vele en belangrijke geweest en zij, die tijds met hem het Bestuur vormden, getu van zijne welwillendheid, zijne human zijne groot-menschelijke eigenschappen. V waar, het Eere-Voorzitterschap, hem bij zijn scheid in 1920 aangeboden, was geen zinl huldebetoon, geen schijnoffer aan maatscha lijke conventie. Nog geen drie jaren, ten v heeft hij deze eereplaats ingenomen. De d die hem allang bereid vond, is gekomen. Me zijnen, in wier dierbare herinnering hij altijd blijven voortleven, zullen hem blijven geden de leden der Vereeniging „Oost en West", den goeden, edelen mensch, als den bekwa leider, als den grooten voorstander van de sterking van den liefdeband tusschen Indië Nederland.

HET HOOFDBESTUU

De Begrafenis.

Vele vrienden en vereerders hebben j.l. Dinsdag op Nieuw-Eik-en-Duinen het stoffelijk overschot van C. R. Bakhuizen van den Brink ter ruste gelegd.

Wegens 't minder gunstige weer schaarden allen zich in de wachtkamer om de baar, ook de weduwe, en toen heeft het eerst gesproken mr. W. Sonneveld, voorzitter der Ver. „Oost en West", die herdacht wat Bakhuizen van den Brink als voorzitter en later als eere-voorzitter voor de ging is geweest. Hij herinnerde aan het woord, w de overledene afscheid nam van de vereeniging, wegens ziekte niet meer kon. Hij schreef toen: „K *liefde*". Daarmee drukte hij zoo juist de taak der ging ten opzichte van Indië uit. Voor de goede sa king tusschen beide landen is in de eerste plaats waardeering en een duidelijk inzicht in de nooden hoeften. Aangekweekt moet worden een sterk ge saamhoorigheid, dat toch eigenlijk in den diepsten

Feuilleton.

Van Panamá naar Costa Rica.

(SEPTEMBER 1922).

(Vervolg.)

Iets wat aan dezen trein eveneens zeer aangenaam is, d. i. de „chair-car". In onze haast in den trein te komen, hadden we plaats genomen in een 1ste klasse wagon. In dien overvollen wagen bevonden we ons echter in zulk onaangenaam gezelschap, meest negers, die hier tegenwoordig ook al zulke hooge loonen verdienen, dat ze zich te voornaam gevoelen in de 2e kl. te reizen, dat we, toen we bemerkten dat er nog een betere gelegenheid was, in dien chair-car overgingen. In die „deftige" omgeving waagt de neger zich toch liever niet! Voor nog geen twee gulden per persoon méér voor het heele traject van zes uren, zit men hier op gemakkelijke draaistoelen, zoodat men door de groote spiegelruimten op z'n gemak van de verrukkelijke omgeving kan genieten.

Dien tegenzin om met de negerbevolking in nauw contact te komen, lijkt misschien wel overdreven, doch als men een tijd onder dat volkje verkeerd heeft, heeft men ze niet gaarne in een snikheete wagen als buurman naast zich, daar ze, hoe mooi soms ook naar de laatste mode uitgedost, meestal een aller-onaangenaamste odeur vers

Nadat we Cartago waren gepasseerd, nà San José belangrijkste stad van Costa Rica, kon men aan h men van de locomotief wel bemerken, dat men w beneden gaat. Cartago ligt aan den voet van een rijken vulcaan, de Irazu, welks top men, althans in tijd van het jaar, steeds in een nevel ziet gehuld. steenen, over uitgestrekte afstanden aan den voet v vulcaan verspreid, getuigen van de uitbarstingen telkens plaats vinden. Soms kan men door het o van rookzuilen, zelfs van uit het, een uurtje spoor der gelegen San José, de werking van den krater be

Hadden we het uit onze gidsen niet vernomen, d den we het toch wel aan de opmerkelijk veel lagere ratuur waargenomen, dat we ons nu op meer da Meter boven den zeespiegel bevonden. De dikke en bonten, die vele dames bij het verlaten van de ho den arm hadden en in het snikheete Pt. Lemón een lijk dwaas gezicht opleverden, konden nu goede d bewijzen, hoewel het warme bont nu niet bepaald was in een klimaat, dat gelijk gesteld kan worden van een middelmatigen zomer in Holland. Maar kwamen ze later beter van pas, daar de maanden Februari en Maart in dat land de meest koude van heele jaar zijn.

De groote drukte aan het station bij aankomst José laat zich begrijpen in plaatsen als deze, waar éénmaal per dag een trein aankomt of vertrekt. W ten in een van de vele open rijtuigjes, en lieten o den niet geringen prijs van 4 colones (d.i. nu onge

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND"
AMSTERDAM.
Passagiers- en Vrachtdienst
van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genua, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
BALARTIKELEN.

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

OPLEIDING binnen 8—10 maanden voor het **Kon. Staatsdiploma voor Machinisten,** tevens opleiding voor **Opzichter b. d. Staatsspoor in Ned.-Indië** met diploma der school, **akte Wiskunde** en **Machineteekenen** en **Opzichter van den Waterstaat.**

INTERNAAT EN EXTERNAAT — **DAG- EN AVONDLESSEN**

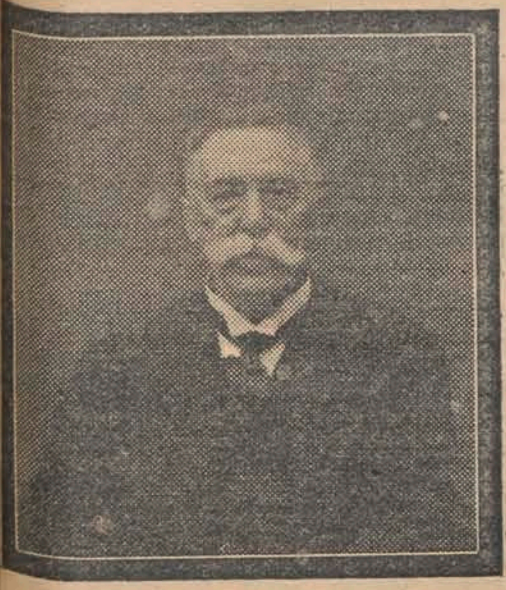
Vele referentiën — Spoedige aanmelding — **Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur**

...is. Daarop schetste hij de kundige en altijd voorkomende persoonlijkheid van den gestorvene en hij wekte de aanwezigen op van deze baar de schoone leus mede te nemen: *„Kennis is liefde"*.

De heer Margadant wees op Bakhuizen van den Brink's vele verdiensten voor „Oefening Kweekt Kennis", dat hij jarenlang voorzat, tot grooten bloei bracht en tot het laatst van zijn groote kunde en belangstelling deed genieten.

De heer van Gennep bracht een woord van diepe hulde en warmen dank namens de vereeniging Ambtenaren van B.B.

De heer de Kock herdacht in gevoelvolle woorden den vriend van 50 jaar en weemoedig schetste hij het droeve einde van zoo'n werkzaam en offervaardig leven. Hij was een



Charles René Bakhuizen van den Brink †

...man in den vollen zin van het woord. Onder de vele deugden, die zijn vriend hebben gesierd, blonk uit de goedheid, waarvan een Fransch schrijver zeide dat ze is „om voor te knielen".

Dr. Hesse, opvolger van Bakhuizen van den Brink in het curatoriaat van de Haagsche afdeeling van den N. Prot. Bond, wees met eenige woorden op het groote geloof van den gestorvene, die de religie zoo hoog hield en meer dan onmisbaar achtte voor onzen tijd.

De heer Hieting, schoonzoon van den overledene, dankte diep bewogen namens de weduwe en de kinderen, die niet aanwezig konden zijn, om hun op de handen gedragen vader ter ruste te leggen, allen, die van hun belangstelling deden blijken.

* * *

Ook „Boeatan" mist noode den altijd zoo hartelijk belangstellenden bezoeker, die zoo dikwijls in Heulstraat 19 een kijkje kwam nemen met zijne echtgenoote, wier warme liefde voor de Indische kunstnijverheid hij van harte deelde. Een eerepalm met de witte vredesbloemen, door de voorzitster aan de voeten van den afgestorvene neergelegd, moge getuigen ook van „Boeatan's" vereering en dankbaarheid.

Ingezonden.

Amsterdam, 11 Mei 1923.

Aan
de Redactie van het Koloniaal Weekblad.

In weekblad No. 17 komt een met groote zorg in elkaar gezet artikel voor omtrent de Staatsloterij en ik mis daaronder uw oordeel. Reeds door de opname van dat artikel neemt U den schijn aan van er mee in te stemmen, maar loterij is uit den booze en het is een groote schande, dat de Staat door drogredenen het verkeerde in 't leven houdt, om daaruit geldelijk voordeel te trekken. Het zou een geluk zijn, wanneer de achteruitgang van den loterij-verkoop op eene likwidatie uitliep. Al de loterijen moesten worden verboden en dat zal eerder kunnen, wanneer de Staat zelf 't slechte voorbeeld niet meer geeft. Werd een plebisciet gehouden, de loterij werd afgeschaft.

Hoogachtend,

H. TH. ROLANDUS.

Stellig zijn wij het met den geachten inzender volkomen eens, dat ieder hazardspel, dus ook de loterij, uit den booze is. Echter deelen wij niet zijn optimistische meening, dat deze nu reeds bij plebisciet zou kunnen worden afgeschaft, waar „Broekhuijs" nog zoovele aanhangers vindt. Zoolang de Staatsloterij nog bestaat, is er toch zeker niets tegen, dat zij zoo doelmatig mogelijk worde ingericht.

Het Koloniaal Weekblad is een vrije tribune voor leden en belangstellenden; daarom geven wij ook gaarne plaats aan het gewaardeerd oordeel in deze van den heer Rolandus.

Red.-Comm.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Rede van Mr. s'-Jacob.

De heer mr. *H. s'-Jacob* hield den 7en Maart j.l. te Batavia een rede, waarin hij het standpunt van den P(ol.) E(con.) Bond tegenover de Radicale Concentratie uiteenzette. Na te hebben vastgesteld, dat in de Radicale Concentratie de theorie wordt gehuldigd: als de Westerling hier maar niet was, zou het

...r, waarvoor men vroeger 2 colones had) naar het betrekkelijk niet ver gelegen Hotel Washington brengen, dat met Hotel Francés, als het beste genoemd was. 't Was een gebouw van twee verdiepingen, ook inwendig niet slecht ingericht, maar waarin alle gezelligheid van een Europeesch hotel ontbrak. De eigenaars waren Franschen (in Centraal- en Zuid-Amerika is een mengelmoes van allerlei nationaliteiten), doch één van hen sprak ook zeer goed Engelsch en Spaansch, de beide talen, die hier het meest gangbaar zijn. In de groote, goed-ingerichte kamer, die hij ons aanwees, zagen we, schuin in den hoek, een groote, nette, hooge hangkast dachten we, doch toen de eigenhouder de deur opende, bleek het een douche-bad te zijn. Nog nergens hadden we iets dergelijks gezien. Jammer maar, dat het water zóó ijskoud was, dat men er moeilijk langen tijd onder kon blijven staan, wilde men niet later loopen stijf van de rheumatiek de stad weer te verlaten.

De Fransche keuken, een der lokkende aanprijzingen van het hotel, deed haar naam geen eer aan, en de Amerikaansche Admiraal, evenals wij dien dag, met z'n Adjudant in de hoofdstad van Costa Rica tot een kort bezoek aangekomen, en die, met eenige officiëel zwart-gerokte heeren, niet ver van onze tafel gezeten, in de eetzaal zijn welkomstmaal gebruikte, zal ook wel geen goeden dunk hebben meegenomen van de hoog-geroemde Fransche keuken, of althans, wat Hotel Washington daarvoor wil laten doorgaan. Doch aan zulke dingen raakt men op reis gewoon en zooveel te meer niet kan men ze verwachten in een deel van de wereld als Centraal-Amerika, zoo geheel buiten het gewone toeristen-verkeer gelegen!

Zoo spoedig we konden begonnen we onze verkenningstocht door de stad, die op ons, van het station komende, zoo al geen indrukwekkenden, dan toch wel een gezelligen indruk gemaakt had. Ook hier alweer het Amerikaansche blok-systeem; rechte, tamelijk smalle straten, met hoofdzakelijk inwendig flinke, modern ingerichte winkels, zooals men ze in Europa ziet. Vooral de comestibles-winkels waren hier opvallend veel en goed. Verschillende mooie pleinen zijn over de stad verspreid en eenige tramlijnen onderhouden het publiek verkeer, doch ze worden nu niet bepaald door het beste deel van de bevolking gebruikt. Schoone gebouwen vindt men er niet veel, maar de glorie van de stad is het Teatro Nacional, dat, gebouwd in den trant van de Grand Opéra te Parijs, maar natuurlijk op kleiner schaal, het bezoek wel waard is. Met z'n marmeren zuilen, mooie trappen en sierlijke loges maakt het een prachtigen indruk, terwijl de ruime, fraaie foyer ons door eene dame, die zoo juist van een 1½-jarig verblijf in Frankrijk's hoofdstad was weergekeerd, zelfs als mooier dan die te Parijs werd geroemd. Ook een nieuw-gebouwd krankzinnigengesticht moet een bezoek overwaard zijn, en toen we er ook op een onzer tochten door de stad langs reden, en den heerlijk tropischen plantentuin zagen, die het geheel omgeeft, betreurden we het, geen gelegenheid te hebben in dat heerlijk stukje natuur rond te dwalen. Slechts éénmaal per week is de inrichting voor het publiek open gesteld, en dat was juist den dag, dat we tegen den avond in San José aankwamen.

(Wordt vervolgd.)

Drogisterij „DE SALAK"
Molenstraat 67 hoek Prinsestraat
Telephoon H. 2849
Betrouwbaarste en goedkoopste adres Indische Geneesmiddelen

J. A. VAN HEIJNINGEN
FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELEN
AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
:: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::
WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

GROTE SORTERING
LINGERIE EN HUISHOUD-GOEDEREN
INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIKSUITZETTEN
V.S.
GERZON

LOUIS ZELDENRUST
GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris
PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG
HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
FRANSCHE MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

BESCHIKBAAR.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-43 **Telefoon 1867**
Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags nà 12 uur gesloten.
Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wisselloper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Ziekenen Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede** en **voortdurende** reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW s

Reclamecampagne.

ROVER | LEVERANCIER OOST EN WEST | OSMOND

RIJWIELEN
BIJ
J.H.C. MERCKEL
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

ALL STEEL | VERZENDT NAAR OOST EN WEST | BATAVIER

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203
Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

wel beter zijn; daarom is er voor hem bij ons geen plaats, zeide de heer *s'-Jacob*, volgens het *Soer. Hbl.* van 28 Maart, o.m.:

Hoe staat de P. E. B. tegenover deze richting, nu communisme, S. I., socialisme, Boedi Oetomo en N(at.) I(nd.) P(artij) in de zoogenaamde Radicale Concentratie samengesmolten zijn? De P. E. B. aanvaardt niet alleen als een feit, dat Westerlingen in Indië een belangrijke bevolkingsgroep uitmaken, maar acht hen ten volle gerechtigd tot de plaats, die zij in Indië innemen, door hetgeen zij hier te lande gewrocht hebben. Zij hebben zich die plaats waardig gemaakt door binnenlandschen vrede, recht, orde en organisatie, onderwijs en verkeerswezen, landbouw, handel en nijverheid, kapitaal, arbeid en kennis te brengen. De P. E. B. ziet in deze wijze van koloniseeren geen onrecht aan den inboorling aangedaan, maar een bevruchting van het Inheemsche wezen, waardoor dit, zonder zijn eigen aard in te boeten, zich beter tot zelfbestuursvermogen kan ontplooien. In plaats van de tegenstelling: Inlander-Westerling, overheerschte en overheerscher, uitgebuite en kapitalist, ziet hij een belangengemeenschap tusschen Inlanders en Westerlingen. Hij vraagt van den Inlander geen offer van zijn persoonlijkheid, geloof of volksaard. Hij wil zeer bepaaldelijk, dat deze in staat zij zijn eigen cultuur te bewaren en dat instellingen, die hij houden wil, de voorwaarden vinden om zich te ontwikkelen. Hij wil, dat de Inlander in eigen kring zijn eigen desahuishouden bestelt en dat de staat hem daarin steunt, door te zorgen, dat hij daarbij vrij blijft van allen dwang, terrorisme of misleiding, waaraan hij van de zijde zijner landgenooten kan bloot staan.

In de tweede plaats ontmoet de P. E. B. het Inheemsche rechtsgevoel, dat opkomt tegen rechtsongelijkheid en bevoorrechting van den Westerling. De P. E. B. ontneemt hiertegenover zijn standpunt niet aan een rastegenstelling, maar aan de boven de rassen uitgaande gemeenschap. Hij beschouwt Inlander en Westerling, als dragers van lusten en lasten der gemeenschap, gelijkberechtigd en gelijk verplicht, en acht in beginsel geen andere opvatting toelaatbaar, al neemt hij aan, dat in de practijk daarvan, om redenen van opportuniteit en beleid, afgeweken kan en moet worden, zooals bijv. ten aanzien van de rechten op den grond van den Inlander. Hij acht met deze fundamenteele gelijkheid in de verhouding tot de gemeenschap onderscheid in de wetgeving voor de eene en de andere groep niet alleen bestaanbaar, maar ook plicht, waar de gelijkheid anders zou ontaarden in ongelijkheid of haar doel missen. Om dit met een voorbeeld toe te lichten: het beginsel van gelijkheid brengt mee, dat de aanspraken op onderwijs beiderzijds worden erkend. Het brengt echter niet mede, dat daaraan op gelijke wijze eener- en anderzijds wordt voldaan; zulk een toepassing van het beginsel zou leiden tot unificatie, hetzij naar Westersche-, hetzij naar Inheemsche maat, en miskenning opleveren van de grondwaarheid, dat het onderwijs den eigen volksaard en de eigen cultuur van het volk, waartoe de onderwezene behoort, moet afspiegelen. Wij willen geen unificatie, die naar een bepaald model omvormt, maar behoud van het eigen wezen voor Inlanders en Westerlingen en daarom onderwijs naar ieders behoefte. Dit dualisme sluit echter geenszins uit, dat tusschen de eene en de andere bedding van onderwijs schakels gelegd worden, om voor de zucht naar hoogere ontwikkeling en de behoefte aan vakopleiding een weg te banen.

In de derde plaats ontmoet de P. E. B. de zucht om te deelen in de lusten eener hoog ontwikkelde Westersche staathuishouding, zonder dat het Inlandsche deel der gemeenschap daarin naar vermogen bijdraagt. Zijn fundamenteel eenheidsbeginsel getrouw, beschouwt ook hier de P. E. B. de tegenstelling: Inlander-Westerling niet als maatgevend, maar houdt hij de gemeenschap, die hen beiden overwelft, als leidende opvatting voor het standpunt aan. Tegenover het recht, dat hij voor den Westerling opeischt om in Indië een arbeidsveld te vinden, aanvaardt hij den last om zonder aanzien des persoons naar vermogen bij te dragen in de kosten der huishouding. De grenzen voor dien last zoekt hij niet in een rasverschil, maar in het goed recht van ieder, om zelf de vruchten van zijn arbeid en ondernemingsgeest te plukken, zonder dat de Staat daarvan een bovenmatig deel onteigent; en in het zakelijk belang van Indië om aan Westersch kapitaal en aan Westersche kennis een loonend arbeidsveld te bieden, d.i. in den eisch van een practische politiek om dit kapitaal en deze kennis niet te verjagen, maar den gang naar Indië aantrekkelijk te maken. Wil Indië opgevoerd worden tot een zelfbesturende rechtsgemeenschap, die haar plaats onder de overige rechtsgemeenschappen der aarde met eer en waardigheid vervult, zoo zal deze op een krachtigen economischen onderbouw moeten steunen, en zoolang een der daarvoor vereischte bouwmaterialen, het kapitaal, nog niet in voldoende mate in Indië aanwezig is, zal dit uit den vreemde moeten kunnen worden betrokken en den weg naar Indië niet versperd of bemoeilijkt moeten vinden.

BESCHIKBAAR.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafraîchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

De Europeaan als bewoner der tropen.

Medicus betoogt in de *Sum. Post* van 28 Maart dat de beginselen der tropenhygiëne gemeengoed voor den Europeaan en den Oosterling behooren te worden. Aan het slot wijst Medicus er op *hoe wel degelijk een hechte band kan bestaan tusschen Europeaan en Oosterling*:

De verhouding in Indië tot den Inlander beweegt zich in betere en rechtschapener banen dan vroeger. Allengs heeft de Hollander de vele goede eigenschappen van den Inlander leeren ontdekken en waardeeren. Allengs heeft hij ingezien, dat het enorme verschil in leefwijze, opvoeding, wetenschappelijke ontwikkeling, denkwijze en geloofsovertuiging geen onoverbrugbare kloof behoeft te vormen tusschen den Inlander en den Europeaan, mits slechts de goede wil bestaat, dat die vele goede eigenschappen van gemoed en innerlijke beschaving ook erkend en geapprecieerd worden. Niet de kleur der huid is voldoende om den anderen natuurgenoot met wantrouwen of met minder eerbied te bejegenen, want onder de gekleurde huid wordt juist vaak zooveel edeler, dieper en zelfs philosophischer gevoeld dan men vroeger vaak oppervlakkig meende.

Er kan wel degelijk een hechte band bestaan tusschen Europeaan en Oosterling.

Als de Europeaan door handel en wandel, door voorbeeld en gedrag, zich het werkelijke vertrouwen van den ingeborene weet waardig te maken, dan zal ook deze zich tegenover hem voordoen in kinderlijke activiteit, en gelijk hij werkelijk is; dan zal deze ongetwijfeld het masker van terughoudendheid laten vallen en in den Europeaan dankbaar begroeten den menschenvriend, die gekomen is om hem te helpen en voor te lichten. Dan zal ook die hulp, zonder wantrouwen worden aanvaard en trouwe vriendschap zal daaruit geboren worden, een verhouding op reëelen grondslag, die aan beide partijen ten zegen zal worden.

Maar dan moet vooraf in de eerste plaats alle rassen-hoogmoed verdwijnen; de verhouding tot een natuurvolk moge niet zijn als die van den machtige tot den zwakkere, maar van machtige in menschenliefde tot den broeder, die voorlichting, hulp en steun noodig heeft.

De Europeaan late den Inlander zijne hoogere ontwikkeling ten goede komen, late hem profiteeren van zijne meerderheid in geneeskundige ervaring, van de zegeningen eener moderne tropische hygiëne om hem te overtuigen, dat dit slechts zijn welzijn kan verhoogen. Heeft hij eenmaal den Inlander vertrouwen ingeboezemd, en dat kan alleen geschieden door goed voorgaan en niet door dwang of opdringerigheid of machtsvertoon, en zeker nimmer door een minachtende behandeling, dan zal hij spoedig den weg gebaand hebben om in plaats van meer individueele tropische hygiëne, den grondslag

C. P. A. NICOLAÏ
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze Nieuwste Modellen

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

gen voor eene algemeene koloniale hygiëne. laatste heeft niet hoofdzakelijk ten doel de rming van den Europeaan direct of indirect, niet een min of meer bedekt egoïsme, voort-nd uit zelfbehoud, maar, zij spruit voort uit lijk belang voor den Oosterling.

len slotte daarmede eene geheele kolonie ge-wordt, is een resultaat, dat hoogst aanmoedi-werkt, maar het hoofddoel moge het nimmer nt de kolonist verkondigt immers luide en dat hij koloniseert niet om zijn zelfs wil, it een begrepen roeping om zijn medemensch staan, te helpen en te verheffen! Hier vindt n een dankbaar veld om ware menschenlief-toonen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Islam en Nederland.

e „Perniagaän" van 28 Januari 1923 is eene beschrijving gegeven van den nieuw benoem-halif te Constantinopel, als vervanger op gods-ig gebied van den, onder den druk van An-naar Malta vertrokken Sultan van Turkije, p de desbetreffende hem door de ingezetenen lekka gedane vraag, heeft laten weten dat het definitief was en geen plan bestond om Constantinopel terug te keeren.

men dat bericht zoo leest, dan zou men, ijt men in de „Perniagaän" van 30 Januari denken, dat er groote oneenigheid bestaat chen het vertoornd Angora en het geloovig tantinopel, doch dit is niet zoo; integendeel, lamsche wereld is in het geheel niet ontstemd de actie van Angora en steunt zelfs deze, ter-zij in het minst niet treurt over het vertrek den Sultan, die liever geen Sultan wilde zijn een vorstelijk instrument in handen van de tersche Geallieerden.

t laatste bleek onder meer op de conferentie ausanne, waar Engeland, Frankrijk en Italië den vrede in de Levant, zooals dat werd ge-d, zouden onderhandelen.

stantinopel had de voorwaarden reeds aan-, doch Ismet Pacha, als vertegenwoordiger, van Angora als van Turkije, kwam daar-op en leidde de zaken in die richting, dat bij esprekingen over den vrede, Turkije op ge-voet als de Westersche Mogendheden op-

nder de medewerking van Turkije was die niet bereikbaar.

Engelschen verstaan onder dat begrip een zonder Turkije en wanneer Ismet Pasja niet cherpzinnig en energiek ware geweest, dan Turkije buiten de besprekingen zijn gehouden, men verder nieuwe verwikkelingen kunnen chten en had Turkije in den vervolge het stil-n moeten bewaren.

gevolge van die houding van Ismet Pasja is a thans in moeilijkheden.

kije eischt Mesopotamië en de andere door de chen onrechtmatig bezette landstreken van and en de bondgenooten op en ontkent de geldigheid van een opgedrongen mandaat, ij naar willekeur over een land en volk t beschikt.

Constantinopel, hebben Mekka en Medina zag van den Chalif erkend en er bestaat geen e reden, waarom Syrië, Marokko, de Hedjaz dere Mohamedaansche streken zich daarbij ouden aansluiten; zelfs mag men aannemen, eidelijkerwijze de geheele Islamsche wereld m van Constantinopel zal volgen.

is voor de Westersche Mogendheden, die medaansche landen besturen en dus ook voor and, eene stekende en klemmende omstan-d, waarmede in de praktijk rekening zal moe-orden gehouden en die dikwijls tot moeilijk-aanleiding kan geven.

Nederland eerbiedigt ieders godsdienstige overtuiging, doch, behalve een „geloof", is de Islam ook een „bedrijf" en het is de uitoefening van dit bedrijf, dat aan menig Westersch bestuur over Mohamedaansche landen veel hoofdbrekens zal kosten en er toe zal leiden, dat in den Staat ook een godsdienstige Staat werkzaam zal zijn.

Als voorbeeld haalt de schrijver o.m. aan de betaling van de Dzakat (godsdienstige belasting, ook de aalmoes) aan de geestelijkheid, eene daad, welke men toch niet in strijd met de landswetten kan noemen.

Die dzakatgelden worden gestort in de Mesdjidkas en beheerd door geestelijke personen, die daarvoor bij beschikking van het plaatselijk bestuur zijn aangewezen.

Zoodoende tracht men te voorkomen, dat de witte mieren het klinkend metaal verorberen, dan wel dat de personen het geld op onnuttige wijze besteden, zooals nog onlangs met de Mesdjidkas te Soekaboemi heeft plaats gehad.

Wanneer zich nu eene vereeniging vormt, die de dzakatgelden van de leden in ontvangst neemt, dan kan men zulks toch niet verbieden, meent de schrijver!

Bij een goed beheer dier gelden en in aanmerking genomen het volle vertrouwen, dat de Islam bij eene Mohamedaansche bevolking geniet, zou zulk eene vereeniging een protectoraat kunnen uitoefenen, dat, met de talrijke ingekomen gelden, zeker nuttig werk voor de bevolking zou kunnen verrichten.

Het is van algemeene bekendheid, welk een opdringenden invloed de volkshoofden gebruiken om de bevolking te dwingen hare gronden tegen goedkoopen prijs te verhuren aan den beheerder eener suikeronderneming.

En, wanneer er nu zulk een protectoraat bestond, zou dit de klachten daarover in ontvangst kunnen nemen en den klager tegen den toorn en de bedreigingen van het volkshoofd kunnen beschermen, hetgeen, finantieel gesproken, èn aan Nederland èn aan de bevolking ten goede zou komen.

Want de dzakatgelden zouden tot zulke bedragen binnenkomen, dat daarvan niet alleen scholen voor de bevolking zouden kunnen worden gebouwd, doch er zou ook geld genoeg zijn om suikerfabrieken in het geldelijk volksbelang aan te koopen.

Met deze optimistische beschouwing en de verklaring, dat de Islamsche wereld gaat opeischen hetgeen haar toekomt, na eeuwenlange verdrukking, eindigt de schrijver zijn artikel.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het Rassencriterium in Ned.-Indië van Chineesche zijde bezien.

II (Slot).

In Ned.-Indië hoort men zoo dikwijls spreken over het zaaien van haat tusschen de verschillende menschenrassen, eene daad, welke strafbaar is gesteld bij artikel 156 van het strafwetboek, doch, wanneer al de ingezetenen gelijke staatkundige rechten hadden, zou er geen aanleiding bestaan om haat te kweeken, meent de schrijver.

Hij vindt die meening bevestigd in het feit, dat, over het algemeen, de drie voornaamste overheerschte volksgroepen in Ned.-Indië, n.l. Chineezen, Arabieren en Inlanders, best met elkander omgaan en van bepaalden haat tusschen hen geen sprake is.

Van tijd tot tijd neemt men wel eens eenige spanning waar, doch die is dan gewoonlijk plaatselijk en in geen geval algemeen.

En, wordt een geschil tusschen hen bijgelegd, dan worden de vroegere veten spoedig vergeten.

Die toestand is geheel anders wanneer men de vreemde Oosterlingen en Inlanders ziet tegenover de groep van de overheerschers, die zich kenmerkt

Lunchroom — Thee-Concert

„DE OUDE VETTE HEN"

DEN HAAG bij het Stadhuis

BESCHIKBAAR.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van af f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimpvrij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

Muziekhuis LUXOR

GROOTE MARKT 28 DEN HAAG

GROOTE SORTEERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden S

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

MEUBELEN

INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

't SPORTHUIS
v/h E. ARNOUTS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

HEEREN MODE ARTIKELEN

PRIMA
Engelsche Regenjassen
voor
Dames en Heeren.



NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
J. G. DOORMAN, In de Preanger.
——— Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
——— Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamat.
G. KALFF, Blitar.
JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloengs.
Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur.
——— De Katoen-cultuur.
——— De Gambir-cultuur.
Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo.
——— Bezoek Gouverneur-Generaal op Lombok.
Jhr. B. C. C. M. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
——— Badplaatsen op Java.
J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW"

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER
Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen
DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN
Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's-Avonds 9—10 u.

RESTAURANT „KUMMER"
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339
BEZORGING VAN ...RS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.
ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurreerende prijzen.
APARTE ZAAL VOOR DAMES

door zoovele tegenstellingen, dat gevoelens van wrevel bij de overheerschten worden opgewekt, die als zij niet tot uiting komen, toch in het gemoed worden bewaard.

De oorsprong van den bestaanden haat zoeke men dus bij den overheerscher, die gesteund wordt door het Regeerings-Reglement, Staatsblad en Bijblad.

Het is niet alleen Professor Carpentier Alting, die dit weet, zegt de schrijver, doch ook de tegenwoordige Landvoogd van Ned.-Indië, zooals blijken kan uit diens rede, gehouden als Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke rede destijds werd overgenomen in de Perniagaan van 14 en 15 December 1922 en waarin, onder meer werd gezegd, dat, wanneer „beweerd werd dat in „de verschillende afdeelingen der Sarikat Islam „het zaad der revolutie werd gestrooid, dat men „dat dan niet moest toeschrijven aan den invloed „van de leiders dier Vereeniging, buiten de heeren „Sneevliet en Baars, doch wel aan den haat, welke „tusschen de Westerlingen onderling bestaat.

„Die rassenwaan was uit den tijd en als hij nog „bestond, dan moest die worden bestreden, terwijl „de besturende ambtenaren van hunne zijde ern„stige pogingen in het werk moesten stellen om te „bevorderen dat Inlanders en Europeanen gelijke „staatkundige rechten zouden krijgen."

„Want hoe kunnen de Inlanders zich Neder„landsch onderdaan gevoelen of hoe kunnen zij de „aaneensluiting tusschen Nederland en Indië be„vorderen, wanneer de Nederlander veraf blijft „staan en zich steeds op den voorgrond stelt."

Hieruit blijkt dus, dat de tegenwoordige landvoogd en Professor Carpentier Alting samengaan ten aanzien van de oorzaak, waaraan het bestaande rassenverschil in Ned.-Indië moet worden toegeschreven.

Doch wat doet nu Nederland en Ned.-Indië ten deze en waarop wachten de Regeeringen, vraagt de schrijver?

Wil men het nog eens langs den ouden weg probeeren, omdat men weet dat de Oosterling in Ned.-Indië zacht van aard, beschroomd en niet eensgezind is en gebeurde zaken spoedig vergeet?

Of wacht men zoo lang, dat de overheerschte, gewapend, met geweld, den boom neervelt, die het zaad van haat verspreidt?

Wil de Nederlander, bij de erkenning van het feit, dat de bestaande haat door hem wordt gewekt, zoo lang wachten totdat de grenzen van het geduld worden overschreden?

Trekt hij dan geen leering uit de geschiedenis der Philippijnsche Eilanden, die, in conflict met Spanje, door de Amerikanen in bezit werden genomen?

Tot al deze vragen, geeft het onderwerp, waarvan hier sprake is, aanleiding, meent de schrijver.

Hij hoopt, dat de Nederlander het geduld van den overheerschte niet op de proef zal stellen en dat Ned.-Indië zelfstandig zal worden bestuurd, onder bescherming van Nederland als vriend en leermeester.

Van misleidende spitsvondigheden diene Nederland zich te onthouden.

Beter is het met spoed aan te grijpen hetgeen kan worden begonnen en dat is het doen verdwijnen van den rassenwaan in Ned.-Indië.

Moge de Landvoogd in vervulling brengen hetgeen als Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd gezegd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De „Labuan Mrak".

De Ind. Mercuur van 11 dezer meldt: „Eenige maanden geleden werd de aankomst bericht van de „Labuan Mrak", het stoomscheepje van de heeren Versluijs en Birnie, dat zij wilden gebruiken voor de vischvangst in het groot.

Hun doel was een visscherij te drijven op dezelfde wijze als in Europa geschiedt; daartoe waren de modernste D... sche netten medegenomen.

De N. S. Ct. verneemt nu, dat er van de visscherij ... zal komen; de proeven zijn mislukt. Reeds dadelijk na ... komst in Indië ontstond er een meeningsverschil tusschen de bovengenoemde heeren en het slot daarvan was, dat heer Versluijs zijn aandeel in de zaak verkocht aan heer Birnie, die daarop verder alleen poogde tot resultaat te komen. Maar niets lukte.

Zelfs de hulp van een gouvernements-deskundige, om inlanders te leeren met de netten op de vereischte wijze te gaan, had geen succes.

Eenige malen is er met het scheepje gevaren, maar geen vischje werd gevangen. De heer Birnie gaf het toen ... op, en nu ligt de „Labuan Mrak" te Panaroekan te koop."

Tot zoover het bericht van de Ind. Mercuur. In een ... artikel in het Kol. Weekblad van 26 Oct. 1922 van den ... A. Raedt van Oldenbarnevelt, getiteld: Visscherij en ... teelt in Ned.-Indië, wijdde de schr. ook eenige aandacht aan de proefneming der Labuan Mrak, welke den 13en Sept. ... voren uit Vlaardingen naar Ned.-Indië vertrok; hij ... spelde toen reeds dat deze voor groote moeilijkheden ... komen te staan. „Immers de nieuwe onderneming zal ... felle concurrentie hebben te voeren tegen Inlanders en ... neezen, die het bedrijf in Ned.-Indië reeds door en ... kennen en het met groot succes uitoefenen — op zijn ... landsch — d.i. met minimum van kosten."

Dienst voor waterkracht en electriciteit in Ned.-Indië.

Verschenen is het jaarverslag over 1921 van bovengenoemden dienst, waarvan de stof behandeld is in ... deelen; het eerste bevat een algemeen overzicht ... de inrichting van den dienst, het tweede geeft in ... hoofdstukken een overzicht van de gedurende het ... jaar verrichte werkzaamheden. Verschillende bijlagen ... grafieken zijn aan dit verslag toegevoegd, terwijl een ... zichtskaart van Java en Madoera der in het jaar 1921 ... staande waterwaarnemingsposten met de stroomgebieden waarin zij gelegen zijn, het geheel besluit.

Kopermijnen op Timor?

De Banier van 6 April schrijft in zijn weekoverzicht: ... derzoek naar de aanwezigheid van koper op Timor gaf ... negatief resultaat. Kosten: een half millioen."

Dit korte, doch veelzeggend bericht zal zeker een ... teleurstelling zijn voor hen, die op het onderzoek ... aangedrongen en dit zeker deden in de stellige overtuiging dat dit metaal in exploitabele hoeveelheid op Timor ... wezig is.

Dat men in de zeventiende eeuw, in het jaar 1655, ... afwist van belangrijke koperplaatsen op dat eiland, ... o.a. uit een bericht, voorkomende in een rapport over Timor, aangetroffen in de oude kronieken van het archief ... den Dienst van Mijnbouw, door den Raad Extra Ord. ... R. de Klerk dd. 27 Febr. 1756 opgemaakt en samengesteld uit gegevens, voorkomende in een rapport van Hugo Cu... borg betrekkelijk diens reize naar Ade, Mannetoete en ... loe, gedagteekend dd. 4 Juni 1665.

Uittreksels uit het rapport van Culemborg zijn opgenomen in de Mijningenieur van April j.l., alsmede aanhalingen ... een anderen rapporteur, den opperkoopman op Timor Paravicini [1]) dd. 19 Aug. 1756, waaraan we ontleenen:

„Dat er een koperberg te Ade is, is wel waar, alsoo ... als dat er buiten dien berg ontelbare mijnen van dat mineraal zijn, maar de Soosa wordt in de rivieren bij het ... gevonden, en deze producten zijn allemaal de Timoreesche rijkdommen, warvan zij door hare luijigheid of domheid ... of wijze van regeering van alles ontroofd de vruchten niet weten te plukken en dierhalve het genot daarvan missen moeten."

Terloops wijzen we er op, dat ook de schrijver van het artikel koper in den tweeden druk der Encyclopaedie van Ned.-Indië evenens Timor ter sprake brengt. Volgens dezen auteur heeft het eiland van oudsher den naam gehad rijk aan koper te zijn, „hetgeen moet worden toegeschreven aan de verspreiding eener formatie, die plaatselijk rijk aan kopererts en is en waarop door een Engelsch onderzoeker met de Inlandsche vorsten omstreeks 1870 zelfs een contract tot ontginning werd gesloten." Van de resultaten bleek ... ter niets, voegt hij er aan toe.

Maandschrift Inter Ocean.

Inter Ocean, a Dutch East Indian Magazine covering Malaysia and Australasia, is de titel van het eerste Nr. (Maart 1923) van de herdoopte „Sluyters Monthly". Het nieuwe tijdschrift is niet minder schitterend uitgevoerd dan het oude; het bevat o.a. artikelen over Makassar, de tabakscultuur op Java, het Avros-proefstation te Medan, alle rijk geïllustreerd en een viertal mooie foto's van de resten van het oude fort te Bantam.

1) De Mijningenieur schrijft foutief: Parviceni.

Pension „SUNNY HOME"
Laan v. Meerdervoort 568 Telef. M 1904.
Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur
Volledig Pension v.af f 4.- per pers. per dag

Hotel „de Leeuwerik"
KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
CENTRALE VERWARMING. S

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN
S

Hotel de Bellevue
BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE
TEL. INTERC. H. 447.
137


Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging
INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Haagsche Coöperatieve Keuken
Restaurants
Kepplerstraat 274 . . . . . - Tel. M. 2313
Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226
Middagschotel 12-2 uur . . . . . . à f 0.65
Diner 5-7 uur . . . . à f 1.10
Diverse Schotels à la carte.
Uitzending door de geheele stad à f 0.76 PER MAALTIJD en f 0.14 bezorgloon PER BUS.

Orgaan van de N.-I. Officiersvereeniging.

...den inhoud van het Maart-Nr. Atjeh 1873—8 April ...door J. C. A. Bannink (met platen). — Iets over de ...watervoorziening van den troep in den grooten oorlog, ...H. L. R. — De officier en de revolutie, door F. C. A. ... — Plaatsing van Intendanten in de Buitengewes... — Vliegen zonder motor. — Dienstverlating van re...officieren. — Uit pers en periodiek (De verhouding ...militair en civiel bestuur in Atjeh. — De politieke ...omische toestand in Atjeh).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

...6. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door ...Kunst in Indië, door J. — Toerisme in Indië, door P. ...cher Jr. — Aluminiumdakpannen. — School tot oplei...van Inlandsche artsen te Weltevreden (Slot). — Indi...herinneringen (vervolg), door M. A. van der Lijke. — ...ven van Curaçao (ontleend aan de Amigoe di Cu...).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

...l 16, afl. 4 (April '23). In memoriam Johannes Leo... Dommers (met portret). — De brandhoutvoorzie... in de afd. Wonosobo van de residentie Kedoe, door G. ...is. — Nota omtrent den verhuur van domeingrond ...den aanplant van brandhout in de afd. Wonosobo, Kedoe. — Het materiaal der schepen, genoemd in de ...Wai-Tai-Ta. (Opmerkingen naar aanleiding van het ar... van den hr. E. H. B. Brascamp), door T. Altona. — ...houtexploitatie Goenoeng Papandajan (Java), door H. ...aasterink. — Gemeentelijke bosschen, door E. H. B. ...amp.

De Indische Mercuur.

...19. Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van Koloniaal Instituut. No. 15. De bepaling van de hoe...heid benzoylecgonine, tropa cocaine en ecgonine, die ...cocablad kan leveren, door Dr. A. W. K. de Jong. — ...resultaten uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. De productenmarkt te Makassar gedurende het vierde ...rtaal van 1922. — Kultuurberichten. — Kleine mede...ngen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede ...overige geregelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum het Kol. Instituut geeft ditmaal recente literatuur over ...n, vetten en wassen.

Netherlands Indies Review.

...halve een aantal korte aanteekeningen, voornamelijk betrekking op handel en cultures van Ned.-Indië, be...het Mei-Nr. van de Netherlands Indies Review, het or...van de „British Chamber of Commerce for the Neth. Indies" te Londen, de volgende geïllustreerde artike... The Ombilin coal mines, their history and organiza... by P. Hövig. — Insulinde's tin mines, past, present ...future. — Tandjong Priok, the principal port of Java. ...history and progress.

Opgang. Geïllustreerd Maandblad.

...t 2e nummer van dit door „Adi-Pastaka" uitgegeven ...dschrift bevat als eerste artikel een karakterschets van ...Radjiman (alias R. T. Wediodiningrat), medicus van ...p en een der eerste strijders in de Javaansche gelede...voor oud en nieuw cultuurleven. — Verder o.m.: Waar...ing van de wajang-kunst in Europa.

...die door het nemen van een abonnement deze poging ...Indonesische zijde om een goed geredigeerd en geïllus...d maandschrift in het leven te houden willen steunen, ...eren we er aan, dat men door de toezending van ...aan de Administratie (Laan van Meerdervoort 332, ...Haag) de Nos. 1—3 ontvangt. Van de op die wijze ver...n abonnementen zal het afhangen of Opgang (Oe...) geregeld zal kunnen verschijnen.

Verhandelingen Geol.-Mijnbouwk. Genootschap.

...het eerste stuk van deel VII der Geologische serie van ...genoemde verhandelingen, schrijft de hr. P. Hövig „Billitonieten, ertslaag en woestijnklimaat." — Ver...treft men er in aan het tiende vervolg van Dr. R. D. M. ...eeks' opgave van geschriften over geologie en mijn... van Ned. Oost-Indië.

Veterinaire Almanak.

...de Archipel Drukkerij te Buitenzorg is verschenen de ...rinaire almanak voor het jaar 1923. Deze uitgave van ...erlingen der Ned.-Ind. Veeartsenschool te Buitenzorg ...schijnt hiermede voor de tweede maal.

...Uiterlijk en opzet komt deze almanak vrijwel overeen ...die der Studentencorpsen hier te lande.

...vestigen de aandacht op de volgende hoofdstukjes: ...rische data van de Veeartsenijkunde in Ned. Oost-... en Geschiedenis van de Veeartsenijschool. Verder op ...vensbijzonderheden (met portret) van Dr. H. J. Smit, ...t 1919 Directeur dier school en ten slotte op de leven...beschrijving van „De karapan in den Oosthoek" (Madoereesche stieren wedrennen), opgenomen in de rubriek „Mengelmoes."

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Behalve de rubriek Jurisprudentie bevat dl. 117 afl. 6 (verschenen Maart '23) eene verhandeling van Mr. P. H. Fromberg Sr., getiteld: De nieuwe Chineezen wetgeving (Transitoir recht en het „wettig nevenhuwelijk").

En dl. 118, afl. 1 (eveneens in Maart verschenen): Bespreking van Mr. Gondokoesoemo's proefschrift: Vernietiging van dorpsbesluiten in Indië, door C. C. v. H. — Wetswijzigingen. IV. Wijziging van art. 281 Ned. B. W. en samenhangende artikelen, door C. C. v. H. — Het Strafrecht en de Zegelverordening 1921, door K. J. B.

Archief Suikerindustrie in Ned.-Indië.

1923. Afl. 8. De Inlandsche rietcultuur in Djombang, door A. M. E. Meijer. Met opmerkingen, door H. Hogenkamp.

Afl. 9. Zonneschijnpercentages gedurende 1922 in eenige rietstreken van Java, door C. H. van Harreveld-Lako. — Volkgebrek en potvisschen (met platen), door Ph. van Harreveld.

Afl. 10. De met riet beplante oppervlakte van Java, door J. van Harreveld.

Afl. 11. De suikerproductie van oogstjaar 1922, door J. van Harreveld. — Wouter de Waard † en de suikerfabrieken Kremboong en Toelangan, door Ph. v. H.

Bijblad: Mededeelingen Proefstation, 1923, No. 1. Warmwaterbehandeling van stekken als geneesmiddel tegen de serehziekte van het suikerriet, door G. Wilbrink.

* * *

Handel en bedrijf ten opzichte van de politiek van den Politiek Economischen Bond. Rede van Mr. H. 's Jacob (P. E. B. 22 Maart '23).

Een andere richting in de Staatshuishouding van Ned.-Indië dan bezuiniging alleen, door H. E. Weitkamp. — Het ambachtsonderwijs (vervolg), door J. v. C. (P. E. B., 5 April 1923).

Water en...... licht in de Vorstenlanden. — De oorlog tegen de insecten (vervolg), door S. L. (De Taak, 7 April '23).

De heer Treub te Pematang Siantar, door A. Dingemans. (De Planter, 10 April '23).

Het ontstaan der „Rheinische Missions gesellschaft (vervolg), door Zivaert. — De financieele gelijkstelling in Indië. (De Banier, 6 April '23).

Normale spanningen voor electrische installaties in Ned.-Indië, door ir. F. van Teutem. (De Ingenieur, 12 Mei '23).

Merkwaardige en belangrijke reizen. De ongeluckige voyagie van 't schip Batavia nae Oost-Indien (met ill.) (Ons Element, 5 Mei '23).

Volkshuisvesting in Indië (vervolg), door G. J. G. (Minerva, 12 Mei '23).

Artikel 123 van het Regeerings Reglement (toelating van zendelingen en priesters in den Indischen Archipel), door P. H. A. (Indologenblad, April '23).

Kopermijnen op Timor. — Poeloe Laoet (slot), door ir. H. Wolvekamp. (De Mijningenieur, April '23).

Nooit een Universiteit te Batavia! (vervolg), door H. F. Tillema. (Vrije Arbeid. April '23).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chineesche pers over de maand Febr. 1923. Samengesteld door het Kantoor voor Chineesche Zaken. (Weltevreden, Drukkerij 't Kasteel van Aemstel).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1923, No. 14. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, afdeeling Pers. (Weltvereden, Drukkerij Volkslectuur).

Behandelde zieken van de koloniale troepen. (Oost- en West-Indië en Koloniale Reserve) over het jaar 1920. Uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek. ('s-Gravenhage, voorh. Belinfante).

The Dusuns (Dajaks) of British North Borneo. A reply to Mr. G. Hewett, by Kunops. (The British Borneo Herald. 3 April '23).

Onze schoone Missie in Borneo, door L. van den Bergh. (Annalen St. Joseph's Congregatie. Mei '23).

Sorgen und Segen in der Batakmission auf Sumatra (Schlusz). (Berichte der Rheinischen Missions-Gesellschaft 1923, Nr. 5—6).

De oekonomische beteekenis der natuurwetenschappelijke onderzoekingen in Ned.-Indië, door Dr. P. van Oye. (Natuurwetenschappelijk tijdschrift. Tolk van het Vlaamsch Natuurkundig Congres, 4e Jaarg. Sept.-Dec. 1922).

BESCHIKBAAR.

Restaurant Mondain


Premier Ordre

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné
van het rijk Geïllustreerde
Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW
?
Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie s
Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 1987*

BESCHIKBAAR.

IN KRINGEN
waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambeienzalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f 1.—
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

BESCHIKBAAR.

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch
Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-.
Statutaire Reserve . . . . - 19,445,211.-.
Buitengewone Reserve . . . - 22,660,000.-.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieeringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **groote oplagen,** onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor
Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM
Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandeelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S

Commanditaire Bank- en Handelsvereeniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE :-: Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
17 Postcheque- en Gironummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

Suriname.

In een van zijn voortreffelijke artikelen over Suriname in de N. R. Ct. behandelt Dr. van Blankenstein ook de „*treef*." (Zie het nummer van 11 Febr. 1923).

Het zij ons veroorloofd uit de „*Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië*" over dit onderwerp het volgende aan te halen:

„Hieronder verstaat men, volgens het zeer verbreide volksgeloof in Suriname, elk voedingsmiddel, waarvan het voortgezet gebruik aanleiding zou geven tot het ontstaan van lepreuze huidveranderingen. Voor zulk een voedingsmiddel heet men dan „treef te hebben." Het is algemeen bekend, dat het gebruik van sommige spijzen, dranken, genot- en geneesmiddelen — zie o.a. de lange lijst in E. van der Hoop's artikel „Huidaandoeningen ontstaan door voedsel en geneesmiddelen" (Moleschott 5 en 12 Febr. 1916, blz. 373—390) — bij daarvoor vatbare personen huidaandoeningen van den meest uiteenloopenden, gewoonlijk snel voorbijgaanden, maar soms ook van zeer hardnekkigen aard kan teweeg brengen. Deze vatbaarheid, *idiosyncrasie*, die erfelijk kan zijn, is evenwel niet volkomen de „treef van Suriname"......

......„Komt men in Europa door ervaring te weten welk voedingsmiddel enz. huidaandoening teweeg brengt, tot de wetenschap welke treef men heeft komt men op verschillende manieren: één daarvan is natuurlijk ook „dat men huidaandoeningen waarneemt na het gebruik van zekere voedingsmiddelen, enz., maar de algemeenste manier is dat de treef, meestal bij de geboorte van een kind, aan een bloedverwant of kennis, veelal van het vrouwelijk geslacht, in den droom of op andere geheimzinnige wijze geopenbaard wordt"......

......„Ook komt het voor, dat de eene of andere oude negerin, om de familie „een dienst te bewijzen", deze mededeelt welke de treef van een pasgeboren kind is"......

......„Ook zijn of waren er professionals, een soort waarzeggers, die door middel van een kwartskristal of een glazen bol in een glas water, tegen betaling, uitvorschen wat iemands treef is. Kenners beweren ook uit den vorm van een vlek op iemands gelaat te kunnen zien wat diens treef is"......

Tot zoover de *Encyclopaedie*. Onze lezers weten nu ongeveer wat „treef" is. Die er meer van weten wil, leze het geheele artikel. In het zeer knappe overzicht dat Dr. van Blankenstein in zijn bovengenoemd artikel geeft, noemt hij de „treef" „bijgeloof". Hiertegen worden nu van zeer deskundige zijde in het blad „*Suriname*" van 6 April bedenkingen geopperd. Juister ware het geweest van „volksgeloof te spreken. Het wil ons echter voorkomen, dat Dr. van Blankenstein niet het geloof aan de overal voorkomende, natuurlijk ook hem bekende idiosyncrasiën „bijgeloof" heeft willen noemen, maar meer de uitwassen en overdrijvingen, die men in Suriname waarneemt. Dokter T. May — de schrijver van het artikel in het blad „*Suriname*" — zal zeker niet ontkennen dat er, in de wijze waarop men zeer dikwijls aan de weet komt wat iemands treef is, eenerzijds veel bedrog, anderzijds veel bijgeloof (= „dwaas geloof aan wonderdadige werkingen of verschijnselen", volgens dokter May) voorkomt. De beteekenis van het onderbewustzijn in den droom, dat door de redactie van het blad in een voetnood er bij gehaald wordt, zullen wij hier buiten beschouwing laten. Het verband is ons voorloopig nog te duister.

Dr. van Blankenstein is van meening, dat de bevolking in verwaarloozing van de treef de eenige oorzaak van de lepra ziet, dat ze niet gelooft aan de besmettelijkheid van de ziekte en er onvoorzichtig op los leeft, waardoor de bestrijding van de ziekte zeer bemoeilijkt wordt. Dit klopt vrijwel met de ervaring gedurende ons langdurig verblijf in de kolonie opgedaan. Dokter May is het hiermede niet eens. Hij meent dat de besmettelijkheid niet wordt verworpen, maar dat verschillende ervaringen van de geringe besmettelijkheid, de *vrees voor besmetting* hebben verminderd. Als dit zoo ware zou het een stap vooruit zijn. Er zou dan veel veranderd zijn in de opvatting der bevolking, sedert wij het land verlieten.

Wij zijn in het bezit van een gedrukte circulaire in 1907 of 1908 — ons exemplaar is niet gedagteekend — door het departement van onderwijs in Suriname tot de hoofden van scholen gericht, waaruit wij het volgende aanhalen:

„Het zal U bekend zijn, dat hier vrij algemeen de meening gehuldigd wordt, dat onze bevolking geen vrees koestert voor de *lepra* en dat daarom alle pogingen om haar (de bevolking n.l.) er toe te brengen tegen besmetting te waken, vruchteloos zullen zijn, reden, waarom die pogingen worden nagelaten.

Ieder, die met de verschillende deelen onzer bevolking in aanraking komt en zich de moeite heeft gegeven dit punt te onderzoeken, zal weten, dat niets minder waar is dan de zooeven bedoelde meening. De algemeen verspreide vrees voor het overtreden van de zoogenaamde „*treef*", de angstvalligheid, waarmede gewaakt wordt tegen het gebruiken van spijzen en dranken, waarvan aan den persoon zelven of aan een familielid of vriend „in den droom" of op andere geheimzinnige wijze de schadelijkheid is „geopenbaard", zijn zoovele bewijzen, dat de bevolking een heilzame vrees koestert voor de lepra, die door een groot deel der bevolking geacht wordt het gevolg te zijn van — of de straf voor het al of niet bewust veronachtzamen van de treef.

Hoe kan nu zulk een vrees voor de *ziekte* samengaan met de schromelijke onverschilligheid van een groot deel der bevolking in haar omgang met de zieken? Het antwoord op deze vraag ligt voor de hand. Men neemt zich niet in acht voor de zieken, omdat men niet gelooft in de *besmettelijkheid* der ziekte, omdat men eensdeels meent, dat deze alleen een gevolg is van het veronachtzamen van de „treef", andersdeels, dat de ziekte *erfelijk*, maar niet *besmettelijk* is."

Aan het slot der circulaire verzoekt de inspecteur van het onderwijs het gevoelen der hoofden van scholen te mogen vernemen en vraagt hun medewerking. Wij vermoeden daarom, dat er in het archief van het departement wel het een en ander over deze materie te vinden zal zijn. Zou de school hebben medegewerkt tot de verspreiding van juister inzicht?

Dokter May besluit zijn belangwekkende beschouwingen aldus:

„Ik heb met dit schrijven geenszins pleitbezorger willen zijn van „treef", maar getracht aan te toonen, dat in lang nog niet 't laatste woord over treef gesproken is en dat deskundigen het er nog niet over eens zijn."

Dit geeft ons aanleiding hier het slot van het artikel in bovengenoemde Encyclopaedie te laten volgen:

......„Er is veel te zeggen voor de meening, dat dit volksgeloof de oorzaak is van de groote verspreiding der ziekte. Onder die omstandigheden is bestrijding van de lepra onmogelijk en dit maakt de treefkwestie tot een maatschappelijk euvel, dat dringend de aandacht van het koloniaal bestuur vraagt. Men zou kunnen beginnen met op de scholen een nauwkeurig onderzoek in te stellen naar het aantal kinderen, dat een treef heeft en naar den aard van de treef, daarbij aanteekening houdende of de leerlingen negers, kleurlingen, blanken, enz. en waar zij geboren zijn. Zulk een onderzoek, zich uitstrekkende over een schoolbevolking van meer dan 10.000 kinderen *), zou een denkbeeld geven van den omvang van het geloof aan treef in de kolonie en misschien een verrassende uitkomst opleveren. Ook zou dienen onderzocht te worden of treef in zijn tegenwoordigen vorm ook voorkomt

*) Thans bijna 13.000.

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:: Safe-Inrichting ::

ABONNÉ SIGAREN VADEMECUM
HAVANA-SERIEMERK
N.V. SIGARENFABRIEK
KESSELS & VAN HUSSEN - EINDHOVEN

ROTTERDAMSCHE LLOYD
Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM
Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL
LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

bij de Indianen, die gezegd worden voor de lepra immuun te zijn en of het geloof bekend is in de naburige Fransche en Engelsche koloniën. Op de Nederl. Antillen schijnt de treef niet bekend te zijn; de periodieke schaarschte aan levensmiddelen, inzonderheid op de Benedenwindsche eilanden, liet daar voor de treef geen beperking in voedsel over."

Wij eindigen met de hoop uit te spreken, dat Gouverneur van Heemstra kennis zal willen nemen van het artikel in de Encyclopaedie en het zijne doen om dit onderzoek te doen instellen. Het behoeft niets te kosten en behoeft dus ook in dezen tijd van bezuiniging en versobering niet nagelaten te worden. Wij zijn overtuigd dat de geneesheeren en ook de zending hun medewerking niet zullen onthouden. Het resultaat zal voor een groot deel afhangen van een juiste opstelling van de vragenlijst.

Curaçao.

Het A. N. V.

Het *Algemeen Nederlandsch Verbond* herdenkt zijne oprichting vijf-en-twintig jaar geleden. Eene herdenking, die ook in Curaçao weerklank vinden zal. Immers daar vooral is het A. N. V. eene instelling van beteekenis en eene met eene belangrijke taak. Overal ter wereld waar Nederlanders en stamverwanten zijn, is plaats voor het Verbond en overal waar een voldoend aantal zich bevindt, is reden tot stichting van eene afdeeling of groep, maar niet overal is zooveel werk, dat juist op zijn terrein ligt, als hier. De laatste jaren hebben dit bij uitstek bewezen.

Wij zijn, door deskundige zijde voorgelicht, in de gelegenheid een en ander te vertellen van Curaçao en 't A. N. V.

Zooals men weet, is dit verbond eigenlijk reeds in 1895 opgericht en begon het in Juli 1896 een orgaan, het tegenwoordig nog bestaande *Neerlandia*, uit te geven. In het tweede nummer van dit blad doet Curaçao zijne intrede via de *Terneuzensche Courant*, die eenigszins schamper gevraagd had, hoe men zich toch druk kon maken om de Nederlandsche taal in Zuid-Afrika, terwijl in de kolonie Curaçao nog heel wat meer te doen zou zijn op dat gebied. Het was, als zoo dikwijls te voren en daarna, de bekende archivaris J. H. J. Hamelberg, die in eenige volgende nummers de menschen eens kwam inlichten over „De Nederlandsche Taal op de Nederlandsch(e?) West.-Indische eilanden" en niet verzuimde te wijzen op den weg tot verbetering. Het zal dan ook bij niemand verwondering wekken, den heer Hamelberg het volgend jaar in de vereenigingsberichten als plaatselijk secretaris van Curaçao terug te vinden. Nog geruimen tijd zou het duren vóór het Verbond in de kolonie zóó vasten voet kreeg, dat tot organisatie kon worden overgegaan. 29 November 1904 werd de eerste algemeene vergadering van de groep „Nederlandsche Antillen" gehouden. De laatste officieele artillerieofficier, de luitenant, thans majoor, J. A. Snijders Jr., zag toen bekroond zijn moeizaam pogen om op hechten grondslag de Curaçaosche organisatie te vestigen. Waar tal van vereenigingen in Curaçao zijn opgegaan om te verzinken, na korte jaren dikwijls, heeft het A. N. V. zich weten te handhaven ondanks de zwaarste stormen.

Volgens het bekende koloniale recept: 3 Joden, 3 Protestanten en 3 Roomschen, traden als eerste bestuursleden der nieuwe groep op de heeren J. P. E. Gaerste, voorzitter, J. C. Wahlen, onder-voorzitter, J. A. Snijders Jr., secretaris-penningmeester, J. Möller, Ed. Lansberg, A. A. Correa, Mozes S. L. Maduro, H. J. T. Boomgaart en L. van der Veen Zeppenfeldt.

De gouverneurs Jhr. de Jong van Beek en Donk en Mr. Nuijens zijn achtereenvolgens tot eerevoorzitter en eerelid benoemd.

Te veel zou het zijn, alles op te sommen, wat het A. N. V. in en voor Curaçao gedaan heeft. Ik volsta met het noemen van twee dingen: de studiebeurzen voor aspirant-onderwijzers en -onderwijzeressen en de keurige *Curaçao-*, *Aruba-* en *Bonaire*-nummers van *Neerlandia*. Men vindt daarin een schat van bijzonderheden van geschiedkundigen, volkenkundigen, taalkundigen en economischen aard.

Met teleurstelling bemerkt men, hoe ook hier weer de bovenwindsche eilanden in het gedrang dreigen te komen en juist daar heeft het A. N. V. heel wat te doen op taalgebied. Mej. Slothouwer, het sympathieke hoofd der openbare school op St. Martin, treedt daar op als vertegenwoordigster. Zij doet persoonlijk veel voor onze taal. Moge het haar ook gelukken door de uitgave van een *Bovenwindsche-eilanden-nummer van Neerlandia*, als reeds eerder in voorbereiding is geweest, een blijvend monument zich op te richten.

Stormen, zeiden wij, heeft de groep „Ned. Antillen" moeten trotseeren. Wie herinnert zich niet de crisis, die de groep als kind van het Hoofdbestuur anderhalf jaar nog niet eens na haar geboorte moest doormaken, toen een niet van eenzijdigheid vrij te pleiten schrijver, volgens het hoofdbestuur met goede bedoelingen bezield, in een lijvig artikel over *Het verval van Curaçao* eene averechtsche poging tot opheffing van het eiland deed. Ten slotte werd de afgevaardigde der groep, de heer A. E. van den Brandhof, het onschuldig slachtoffer der wrijving tusschen Groeps- en Hoofdbestuur.

Van onberekend gevolg is geweest het ademtochtje van democratischen wind, dat een vijftal jaren terug aan de coöptatie van het groepsbestuur een einde maakte. Sinds kon men meermalen de gewenschte krachten niet krijgen, waarmee nog niet gezegd is, dat, wie men wel kreeg, ongewenscht was. Nu onlangs een nieuw bestuur gevormd is, waarin krachtige persoonlijkheden zitting hebben, zij hiervan verder 't best gezwegen en 't beste gehoopt.

Blijve 't gespaard voor een schok als zijn voorganger te doorstaan had en niet doorstond....., 'n conflict met het gouvernement.

En nu nog iets over de bijzondere taak van het A. N. V. in deze voormalige kolonie. Op des Ministers departement moge niets bekend zijn van minder gewenschte verhoudingen als het Kamerlid Ter Hall aan zijne beoordeeling onderwierp en ook tot het gouvernementshuis moge officieel daarvan niets doorgedrongen zijn, minder-officieelen weten, dat 't misschien anders is, dan de heer Ter Hall meende, maar niet minder ernstig. Het A. N. V. beseffe zijne taak: 'n band te vormen tusschen alle Nederlanders en stamverwanten overal ter wereld.

Overal ter wereld! Wij wekken de Curaçaoënaars, die eene machtige kolonie in de residentie vormen, en de Curaçaoënaars in de verstrooiing daarbuiten, op, hun Nederlanderschap en stamverwantschap te toonen op de herdenkingsdagen van 't A. N. V., 24, 25 en 26 Mei, te Dordrecht. Vooral den laatsten dag, den stamdag, mag het Curaçaosche element niet ontbreken, wanneer Minister De Visser eene herdenkingsrede houdt, en van heinde en ver stamverwanten een groet komen brengen.

Vermelden wij ten slotte de afgevaardigden. die de Curaçaosche groep in het Hoofdbestuur vertegenwoordigd hebben:

A. E. van den Brandhof 1905—1906;
P. A. Euwens O. P. 1900—1907;
Prof. dr. J. Boeke 1906—1918;
P. Delgeur O. P. 1907—1908;
J. A. Snijders Jr. 1908—1918;
Dr. M. Alvares Corres 1919—1922;
Dr. Th. Leus 1919—heden;
C. Statius Muller 1919—1923;
Mevr. N. J. C. van Breemen-Kruyt 1920.

VERLOFGANGERS!
JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij
A. NIEUWENHUIZEN
Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

GRAAF DEEL-SIGAREN
SERIEMERK
FABRIKANTEN
V. D. MEEREN & SANDERS
VELDHOVEN

BESCHIKBAAR.

H. H. DROST & ZOON
KLEERMAKERS VOOR DAMES EN HEEREN
LAAN VAN N.-O. INDIË 171
TELEFOON B 836
SPECIALITEIT IN
Heeren-Avondkleeding
ROK-COSTUMES SMOKING-COSTUMES

PIANO's
RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG
Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
bemerkt U, dat Uw kleederen **gekreukt, gevlekt** of **gescheurd** zijn.
U kunt ze moeilijk missen . . . . Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleeding terwijl gij slaapt!
THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
hebben eigen ateliers te
BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
Palace Hotel / Astoria Hotel / Grand Hotel — 39 rue Royale / Royal Palace Hotel / rue de la Limite — Hotel Excelsior / Belle Vue / Grand Hotel
Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) **alles zoo vlug en zoo goedkoop**, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliëntèle mogen rekenen.
Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleeding,
terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.
American Express Cleaners & Tailors
Prop.: M. ANDRÉ,
4 rue Grétry, BRUSSEL
(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

ĀDI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.

L. v. Meerderv. 332 - Den Haag

Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut" en van „De Commissie voor de Volkslectuur" te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: **f 3.20.**

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: **f 3.20.**

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo", waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwrong

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . **f 3.75.**

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt".

JOHAN KONING in *„Weekblad voor Indië"*.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . . .".

PETER V. ARKEL in *„Nieuws van den Dag van Ned.-Indië"*.

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer", dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de qualiteit.

Anton Hunink, Deventer.
S *Hofleverancier.*

Curaçaosche Handel Mij.

Aan het verslag over 1922 van de Curaçaosche Handel-Maatschappij ontleenen wij het volgende:

Hoewel eenige kantoren winst opleverden, wijst de exploitatie-rekening der geheele maatschappij een verlies-saldo aan, doordat andere kantoren, vooral ten gevolge van de noodzakelijke opofferingen bij de liquidatie van oude voorraden en debiteuren, nadeelige resultaten brachten.

Weliswaar bleef de geleidelijke economische opleving in de tropische landen het arbeidsveld der Mij., met name in Columbia en Venezuela, niet geheel uit, doch eenerzijds voltrekt zij zich in een traag tempo en anderzijds kon daarvan de uitwerking op de rentabiliteit der vestigingen in die landen nauwelijks nog voor 1922 verwacht worden. De bedrijfsrisico's in de filialen te La Guaira, Puerto Cabello, Maracaibo en Barranquilla werden aanzienlijk beperkt.

De ongunstige toestand van Suriname en Curaçao gedurende het verslagjaar in aanmerking genomen, wierpen de kantoren te Paramaribo en te Willemstad behoorlijke baten af, die zeker in het totaal resultaat beter tot hun recht zouden zijn gekomen, indien de directie, althans voor laatstgenoemd kantoor, het niet gewenscht had gevonden een belangrijk bedrag te reserveeren op debiteuren, die door de malaise in de kleine scheepvaart achterstallig zijn.

Hoewel de liquide middelen der Mij. zouden hebben in staat gesteld de import- en export-zaken in Amsterdam, New-York en Antwerpen in veel ruimeren omvang te drijven, heeft zij er de voorkeur aan gegeven, die zaken op bescheiden schaal en bijna uitsluitend op commissiebasis gaande te houden, en er eerst na herwonnen vertrouwen weder die uitbreiding aan te geven, waartoe oude relaties en met recente zakenreizen verworven nieuwe verbindingen de mogelijkheid bieden. In zulke zaken vonden dan ook sedert den datum der balans de middelen der Mij. een ruimere aanwending.

Het bedrag der debiteuren op de balans geeft de vorderingen van het hoofdkantoor aan en is, voor zoover het voorschotten op overzeesche producten betreft, ruimschoots gedekt door de ontvangen consignaties, terwijl de rest bestaat uit de gewone rouleerende posten der exportafdeeling.

Uit den Verren Vreemde.

Volkenbondsmandaten over voormalige Turksche gebieden.

Wanneer men tegenwoordig van Syrië spreekt, bedoelt men daarmede het mandaatgebied van Frankrijk, dat zich van de uiterste Oostkust van de Middellandsche Zee tot aan Mesopotamië uitstrekt. Maar de naam Syrië wordt eigenlijk gegeven aan een oppervlakte van veel grooter omvang. Van de Libanon, die de golven van de zee breekt, stijgt men eerst over de ruggen van het Syrische hoogland, daalt dan door de Syrische woestijn in oostelijke richting naar het Syrisch-Arabische laagland van Euphrat en Tigris, om zoo de kust van de Persische golf te bereiken, zonder buiten het van ouds Syrische land getreden te zijn.

Heeft Frankrijk zich het Volkenbonds-mandaat over het gebied, dat men in ergeren zin Syrië is gaan noemen, gaarne laten toewijzen, minder gretig heeft Groot-Brittannië zich laten vinden om als mandaathouder op te treden van het Syrisch-Arabische laagland, dat van Mesopotamië in Zuid-Irak verloopt. De twee mandaatgebieden aan beide zijden van de groote woestijn vormen vrijwel in alle opzichten sterke tegenstellingen. Niet alleen door de natuurlijke en aardrijkskundige gesteldheid, door de economische en geschiedkundige ontwikkeling, maar ook thans weer door de wijze waarop zij als mandaatgebied door hun voogd en opvoeder behandeld worden.

Kort nadat Frankrijk het mandaat over Syrië aanvaard had stond het tegenover de poging van den Arabischen Emir Feisoel, die er zich tot koning wilde doen uitroepen, gesteund door Engeland. Frankrijk wist die agitatie met een paar flinke slagen te verdrijven. En, merkwaardig genoeg, toen zocht Engeland zich uit de Mesopotamische moeilijkheden te redden door denzelfden Emir Feisoel als koning van het land van Euphrat en Tigris te doen erkennen, het rijk kreeg den ouden naam Irak terug.

Frankrijk had groote verwachtingen van zijn bemoeienis met Syrië, het bezette ook de neven provincie Cilicië, Maar de jong Turksche opleving, onder Kemalpacha, liet spoedig merken dat zij dit niet ongemoeid zou laten doorgaan. Zoodra Angora toonde een macht te zullen worden, zocht Frankrijk daar de Turksche vriendschap. Franklin Bouillon scheen hierin heel gelukkig te slagen. De Turk was slim genoeg om Frankrijk te overtuigen, dat 't Cilicië gerust kon ontruimen. Daar de Fransche Senaat juist sterk op bezuiniging op de enorme oorlogsuitgaven aangedrongen had, kwam dit bijzonder goed te pas. Generaal Gouraud trok de bezetting en de ambtenaren uit Cilicië terug. In Syrië kon men zich veilig en gerust achten, zoo dacht men. Maar bij de bespreking te Lausanne bleek heel spoedig, dat de Turken volstrekt niet voornemens zijn Frankrijk zoo rustig in Syrië te laten blijven, de nationalisten gunnen ook dit land niet aan den Volkenbond, zij willen 't weer onder de Turksche vlag brengen. Tegen dat Lausanne II bijeenkwam stelden zij de verhouding weer karakteristiek Turksch. Ismed Pacha ging naar Lausanne om over den vrede te onderhandelen, maar tevens had een groote Turksche troepensamentrekking plaats in Cilicië bij de Syrische grens. Generaal Gouraud, die inmiddels naar Frankrijk vertrokken was, moest inzien zich, evenals Franklin Bouillon, den toestand te gunstig voorgesteld te hebben.

Generaal Pellé, de Fransche vertegenwoordiger te Lausanne, bracht daar bij Ismed pacha bezwaren in tegen die bedreiging van het Fransche mandaatgebied; de Fransche regeering liet hetzelfde bij die te Angora doen. Het Turksche antwoord verklaarde: Die concentracie van troepen heeft geen kwade bedoeling, integendeel, zij is 't begin van het ons gereed maken om troepen uit Cilicië te doen vertrekken, zoodra de vrede te Lausanne zal zijn geteekend.

Schijnbaar moest dit dus uitdrukken: wij rekenen al op dien vrede, wij verzamelen onze troepen al om hen huiswaarts te zenden. Inderdaad leggen de Turken het echter niet op het bevorderen van de vredeskansen aan, en hierdoor kan het bijeentrekken van die troepen dus iets geheel anders beteekenen.

Frankrijk ziet dit nu ook in, en het heeft uitgesproken niet verder te willen gaan in toegeven en zwak doen. De benoeming van generaal Weygand tot hoogen commissaris in Syrië, het weder versterken van de troepenmacht en de zending van oorlogsschepen wijst daar duidelijk op. Wij hebben de aandacht hierop reeds gevestigd. Weygand is intusschen in Syrië aangekomen. Bij 't antwoord van Frankrijk, op de Turksche voorstellen van zaken, heeft men een slag om den arm gehouden, men wil blijkbaar het rapport en advies van Weygand afwachten. Wel eigenaardig de positie van den mandaathouder van den Volkenbond, die als mandaathouder van den vredesbond zou moeten gaan oorlog voeren. Verhouding, waarvan het eigenaardige door Frankrijk zelf ook is uitgedrukt, door een vraag aan den Volkenbond in hoever het op hulp mag rekenen.

Groot Brittannië is aanvankelijk ook voornemens geweest zich in het mandaatgebied van Mesopotamië krachtig te doen gelden, althans het zond er een sterke bezetting heen met veel ruiterij. Al heel spoedig kwam het tot het besef, dat de bevolking van de westersche voogdij niet gediend was, dwang zou een grooter krachtsinspanning vergen dan Engeland zich in deze tijden wenschte te getroosten. Zoo is het redmiddel gevonden van het koningschap van Emir Feisoel.

Evenals de Franschen in Syrië, ondervinden de Britten in Irak den drang uit het nevenliggend Turksch gebied van Koerdistan, en voelen zij de begeerte van Angora om de Turksche vlag weer boven Mesopotamië te doen waaien. Maar instede van zich schrap te zetten tegen dien drang en die bedreiging, wijken zij er stap na stap, en zelfs met groote schreden voor terug.

Wordt het volk van een mandaatgebied door den Volkenbond mondig verklaard, dan kan de mandataris zijn taak als beëindigd beschouwen.

Ten vorigen jare heeft de Britsche regeering die mondigverklaring voor Irak op 20 jaren gesteld. Nu heeft een regeeringsverklaring dit zóó verkort, dat de Britsche verantwoordelijkheid en de verplichtingen zullen ophouden, zoodra Irak zal worden aanvaard als zelfstandig lid in den Volkenbond, of uiterlijk vier jaren na het onderteekenen van den vrede tusschen Groot Brittannië en Turkije.

Engeland wil er af en er uit. Of dit echter zoo gemakkelijk zal gaan en of Irak, indien 't mondig verklaard mocht worden, kans op een rustige ontwikkeling heeft?

Mondig verklaren door den Volkenbond. Onderteekenen van den vrede. Zal dit kunnen beteekenen vrijwaren tegen de Turksche aanspraken, inmengingen en aanrandingen? Angora geeft weinig om den Volkenbond.

Tot de grieven, die Engeland nu tegen Sowjet-Rusland bijbrengt, behoort o.a. ook Bolsjewikische propaganda tot

BESCHIKBAAR.

„SALLANDIA"

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA", ZWOLLE

VAN DEN BICHELAER & CO

TABAK-, SNUIF- en SIGARENFABRIKANTEN

EINDHOVEN

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter

Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

in Irak toe. Deze zal zeker niet verminderen na den vrede. In Irak is de positie van Feisoel volstrekt niet verzekerd, hij is een vreemdeling en behoort tot de Soeni-Mohammedanen, terwijl de bevolking van Mesopotamië voor driekwart tot de Sjiah behoort, welke tegen een Soeni-koning gekant is. De overeenkomst van 3 Mei tusschen Groot Brittannië en Irak aangegaan, vergt ratificatie van de regeeringen, d.i. voor Irak van de constitueerende vergadering. Maar deze is nog nooit bijeen kunnen komen, doordien een *fetwa* van den hoogenpriester der Sjiah tot nu toe het deelnemen aan de verkiezingen verbiedt, en er bestaat geen vooruitzicht op een intrekken der fetwa.

Weinig verheffend luidt 't oordeel van een in Mesopotamië bekend medewerker van de „Manchester Guardian", dat de regeering te Londen, in weerwil van haar optimistische voorstelling van zaken, de oplossing van het Mesopotamisch vraagstuk nog geen stap nader is gekomen dan bij het aanvaarden van haar mandaat drie jaren geleden.

Frankrijk wil in Syrië blijven, maar voelt er zich uitdringen. Engeland wil Mesopotamië verlaten, maar voelt er zich vastgehouden. Als hij er met fatsoen af kon, zou de Volkenbond vermoedelijk wel bevrijd willen worden van de Turksche plaag, die zoo weinig houvast biedt voor westersche bespiegelingen en toekomstontwerpen. De eenige partij, die niet met het geval verlegen zit, is de Angora-regeering; deze wil „alles terug" en zoo noodig er om vechten.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

BESTUURSVERGADERING op *26 Mei a.s.*, des namiddags ten 2 uur en ALGEMEENE VERGADERING op dienzelfden dag, des namiddags ten 3 uur in het gebouw Heulstraat 17 (bureau Hoofdbestuur).

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Van „Boeatan":

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders der N. V. „Boeatan" en Propaganda-Commissie, op *Vrijdag 1 Juni 1923*, n.m. 8 uur, in haar lokaal Heulstraat 19, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Financieel verslag.
3. Benoeming verificatie-commissie.
4. Verkiezing van den Raad van Beheer, die volgens de statuten ieder jaar in zijn geheel aftreedt.
5. Rondvraag.

De Balans en Winst- en Verliesrekening liggen ter inzage op het kantoor van den penningmeester, Heulstraat 19, Den Haag, iederen werkdag tusschen 10 en 12 uur v.m.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

UITGESTELD.

Uit enkele berichten is gebleken, dat de afdeeling Apeldoorn nogmaals zou beproeven, een garantiefondsje bijeen te brengen, voor het houden eener tentoonstelling. Daarvoor was toegezegd door het Hoofdbestuur *f* 100.—, door de bestuursleden der afdeeling *f* 60.— en nog *f* 20.— door een der Haagsche leden, terwijl *f* 40.— door anderen zou gefourneerd worden. 't Resultaat van onze laatste circulaire en gesprekken was...... nog één toezegging van *f* 10.—.

Het zal dus niet te verwonderen zijn, dat we voorloopig afzien van het doorzetten der plannen.

Er zijn er, die dit magere resultaat toeschrijven aan de malaise......

Zeker zal die er invloed op uitoefenen — doch waar anderzijds toch nog wel geld wordt uitgegeven voor vermaak, luxe, enz., wil 't ons voorkomen, dat 't ook en vooral onverschilligheid is. Een ander geval: onze Toradja-film trok ruim 200 menschen en we moesten er een klein bedragje nog op toe leggen. Een paar weken geleden werd hier een Noorweegsche film vertoond voor een publiek van 600 toeschouwers. Men had er dus wel geld voor over...... en de malaise had dus hier géén invloed.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvrage gratis.

Haagsche Steenkolen-Maatsch[ij]
voorheen J. KEMPS
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

En waarom is er dan zoo weinig belangstelling? Het Indisch Onderwijs-comité zie deze vraag eens onder de oogen.

Ons blijft te overwegen, wat we nu nog wèl kunnen doen, want dit is zeker: Wij Oost- en Westers moeten blijven werken. Als 't niet kan, zooals 't moet, moet 't maar zooals 't kan!

Voor het Bestuur der afdeeling Apeldoorn,
De Secretaris,
J. C. BAARS.

Van het Dagelijksch Bestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING, te houden op *Zaterdag 9 Juni* e.k., des v.m. ten 11 uur, in het Zuid-Holl. Koffiehuis, Groenmarkt, Den Haag.

Agenda:

Bespreking punten van behandeling Algemeene Vergadering.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

ALGEMEENE VERGADERING der Vereeniging „Oost en West" op *Zaterdag 9 Juni* e.k. des nam. ten 2 *uur* in het Zuid-Holl. Koffiehuis, Groenmarkt, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. No. 31 van 3 Augustus 1922).
3. Jaarverslag; Rekening en Verantwoording 1922 met uitgebracht rapport der Commissie van Verificatie; Begrooting 1923 (zie K.W. No. 20 van 17 Mei 1923).
4. Benoeming Commissie van Verificatie Rekening en Verantwoording 1923.
5. Voorziening vacatures H.B.
6. Koloniaal Weekblad.
7. Voorstel Apeldoorn betreffende contributies en afdracht gelden aan H.B. met prae-advies van H.B.
8. 25-jarig bestaan der Vereeniging „Oost en West" 3 Mei 1924.
9. Bespreking plaats volgende Alg. Vergadering.
10. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

N.B. De Algemeene Vergadering zal worden gevolgd door een rijtoer (aangeboden) met bezoek per „*Amovam*" aan de volgende instellingen: Museum ten bate van het Onderwijs (Indische afdeeling); „Persinggahan", Tehuis voor Inlandsche bedienden; Tehuis voor Indische studenten; „Boeatan"; daarna door een gemeenschappelijke rijsttafel in het Indisch Restaurant, Laan van Meerdervoort 68, voor de deelnemers ad *f* 3.50 per couvert.

Bericht van deelname, geheel of gedeeltelijk, in te zenden vóór 26 dezer aan den secretaris der afdeeling Den Haag, Heulstraat 17.

JAARVERSLAG DER VEREENIGING „OOST EN WEST" OVER 1922.

Algemeene toestand.

Kon het vorig Jaarverslag aanvangen met de mededeeling dat de algemeene toestand niet onbevredigend was, ook in dit verslag kan deze zinsnede ongewijzigd worden overgenomen, in weerwil van enkele donkere wolken, welke boven de Vereeniging zich samenpakten.

Zoo wierp de tijding van het Ministerie van Koloniën, in het midden des jaars ontvangen, dat het tot nu toe verleend subsidie niet langer bestendigd kon blijven en met 1923 kwam te vervallen, een diepe schaduw op het perspectief dat de Vereeniging bood. Werd dit besluit uiteraard in hooge mate betreurd, het Bestuur moest niettemin de gegrondheid der beweegreden, gelegen in den ongunstigen staat van 's lands finantiën, beamen en eerbiedigen, blijvende hetzelve vol vertrouwen hopen, dat, zoodra betere tijden zullen zijn weergekeerd, de Regeering opnieuw haren geldelijken steun wel zal willen verleenen aan eene Vereeniging, welke dien bijstand op den duur niet kan ontberen en welke door haarzelve is aangemerkt geworden als te zijn eene instelling van algemeen nut.

Uit den verderen loop van dit verslag zal blijken, dat,

BESCHIKBAAR.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventueele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

BESCHIKBAAR.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN
kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook Jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f 1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelfonderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode
VRAAGT PROSPECTUS. S
W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.
TOLSTEEGSINGEL O.Z. 54 - UTRECHT
Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de
Recepten van een Ind. Kokki
onmisbaar
„De Ind. Rijsttafel" door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst", verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.
Prijs f 1.00

DEN HAAG VB
VEREENIGDE **B**AKKERIJEN
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK EN DE OUDE VETTE HEN
KORTHEIDSHALVE GENAAMD: „Vé Bé".
BROOD. — BESCHUIT. — BANKET.
BILDERDIJKSTR. 139, DEN HAAG
Tel. Marnix 3820

EIGEN WINKELS IN ALLE DEELEN VAN DEN HAAG EN SCHEVENINGEN

GEREGELDE BEZORGING IN ALLE WIJKEN VAN DEN HAAG, SCHEVENINGEN RIJSWIJK EN WASSENAAR

BESCHIKBAAR.

ÀÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid **f 3.40** Gebonden **f 4.90**
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„. . . . Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen".

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„. . . . De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid".

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„. . . . Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin".

(Top Naeff in *De Amsterdammer*).

„. . . . De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen".

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka"
Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Garage NASSAU
SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

N. V. Meubelfabriek „DELTA"
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
Wij kunnen U momenteel aanbieden:
Complete Huiskamers van af f 315.-

ofschoon de tegenspoed zich niet tot dit ééne geval bepaalde, daarnaast toch gewezen kan worden op teekenen van voorspoed, zoodra men in aanmerking gaat nemen de buitengewoon ongunstige tijdsomstandigheden als gevolg van de alom heerschende malaise, welker straffe doorwerking — wellicht in dit jaar tot haar hoogtepunt — ook het vereenigingsleven in al zijn schakeeringen heeft getroffen en dan wel het meest daar waar een sociaal doel wordt nagestreefd.

Leden en begunstigers.

Het aantal leden en ook dat der begunstigers nam af; bedroeg het ledenaantal op 1 Januari 1922 2970, aan het einde des jaars was dit teruggegaan tot 2790, alzoo een verlies van 180 leden, wat, betrekkelijk, gering mag heeten beschouwd in het licht der zooeven gemaakte opmerking. Een woord van erkentelijkheid aan die begunstigers, die aan de Vereeniging getrouw bleven, is hier op zijn plaats, terwijl de verwachting wordt gekoesterd, dat zij die afvielen, spoedig dien vooruitgang in zaken mogen ervaren, welken hen in staat zal stellen hunne door een jaarlijksche bijdrage eenmaal uitgesproken sympathie voor „Oost en West" wederom op gelijke wijze als voorheen te kunnen betuigen.

Hoofdbestuur.

De samenstelling van het H.B. onderging wijziging door het uittreden van de H.H. Baelde (Amsterdam) en Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn), welke vacatures niet werden aangevuld; maar bovenal door het overlijden op 28 December 1922 van het Eere-lid, Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher, wier beteekenis voor de Vereeniging in het Orgaan en elders, in woord en geschrift, is geschetst geworden.

In de jaarlijksche Algemeene Vergadering werden de leden, die aan de beurt van aftreden waren, t.w. de H.H. Marcella (Rotterdam), Van Peski (Den Haag) en mej. v. d. Schuijt (Utrecht) herkozen, nadat zij zich in de eerste Hoofdbestuursvergadering van dit jaar, die in April, daartoe beschikbaar hadden gesteld.

Afdeelingen.

Het aantal afdeelingen bleef onveranderd, met dien verstande, dat de te Deventer gevestigde afdeeling der Landbouwschool sedert den aanvang van het verslagjaar zelfstandig is opgetreden. Het mocht voorts het Dagelijksch Bestuur uit het H.B. gelukken de afdeeling Groningen, welke dreigde ten onder te gaan, wederom staande te brengen, daarin krachtdadig geholpen door den heer Franke te Martenshoek, die thans zelf in het Bestuur der afdeeling zitting heeft genomen. Hem zij hier openlijk een woord van dank gebracht voor zijne bemoeiingen. Eerlang zal het Bestuur dier afdeeling worden uitgenoodigd zich in het Hoofdbestuur te doen vertegenwoordigen.

Wat betreft de verrichtingen van elke afdeeling afzonderlijk, kan verwezen worden naar de verschillende jaarverslagen, welke alle in het Orgaan zullen worden opgenomen. Eene uitzondering dient gemaakt te worden voor de afdeeling Apeldoorn, welke, in verhouding tot de overige, eene buitengemeen krachtige propaganda voerde, door talrijke bijeenkomsten, lezingen e.d. en ten slotte door de voorbereiding eener Indische tentoonstelling. De heer J. C. Baars, Secretaris-Penningmeester van het Bestuur aldaar, geeft op hoogst verdienstelijke wijze meerdere bekendheid aan doel en streven der Vereeniging en beijvert zich met een ongeëvenaard doorzettingsvermogen om in de plaats zijner inwoning en in de naaste omgeving daarvoor de belangstelling op te wekken. Moest, als vanzelf, den naam van dien functionnaris, van wiens gehalte de Vereeniging nog wel een enkele meer ter beschikking mocht hebben, hier genoemd worden, geenszins zou hieruit de gevolgtrekking mogen gemaakt worden dat ook niet vele anderen doen wat in hun vermogen is om te trachten „Oost en West" tot bloei te brengen; de personen, hier bedoeld, achter te stellen, ligt allerminst in de bedoeling en zou onverdiend zijn. In de andere afdeelingen zijn er velen aan te wijzen, wier verdienstelijk werk jaar in jaar uit, belangeloos en met volle toewijding verricht, aanspraak heeft op aller waardeering en deze dan ook bezit; bereiken zij niet de resultaten, welke zij zich voorstellen en gaarne zouden zien, het is onafhankelijk van hun wil. In het algemeen gesproken, gedijt het uitgestrooide zaad op de ééne plaats weliger dan elders, maar de opmerking behoeft hier niet achterwege te blijven, dat somwijlen verzuimd wordt te zaaien daar, waar met slechts geringe moeite de bodem zeer ontvankelijk zou blijken te zijn.

Vertegenwoordiging in Oost- en West-Indië.

Bleef de vertegenwoordiging in West-Indië in dezelfde — goede en bereidvaardige — handen, die van de H.H. Oudschans Dentz in Suriname en Meerdink in Curaçao, wien een woord van dank en hulde toekomt, wat hier dan ook gaarne wordt uitgebracht, in Oost-Indië trad een anderen dignitaris op ter vervanging van den heer Gooszen, die in April, na een kortstondige ziekte, te Solo overleed en die, zoodra het bericht van zijn overlijden hier te lande bekend werd, in het Orgaan der Vereeniging werd herdacht. De Vereeniging is gelukkig te prijzen met de gedane keuze van een opvolger, welke zij in den persoon van Mr. K. Fauser, President van den Landraad te Djokja, gevonden heeft. In den heer Fauser toch — het bleek reeds spoedig — bezit de Vereeniging een nauwgezet administrateur, die zich geheel geeft aan de vervulling van zijn taak, en die, met lust en ijver bezield, alles doet wat in zijn vermogen is om de belangen van „Oost en West" te behartigen niet alleen, maar ook te bevorderen.

Koloniaal Weekblad.

Gedurende den loop van het jaar ontstond eene schriftelijke gedachtenwisseling tusschen de Vereeniging en haren uitgever van het blad, de N. V. Drukkerij Ten Hagen, uitgaande van laatstgenoemde nopens eene verlangde wijziging in de contractueel vastgestelde voorwaarden voor de exploitatie over 1922 en volgende jaren. Daar deze wijziging een vrij aanzienlijk geldelijk nadeel voor de Vereeniging beduidde, zoo meende het Dagelijksch Bestuur, in deze tot handelen te voren gemachtigd zoowel door het volledige Hoofdbestuur als door de Algemeene Vergadering, dat men de N. V. Ten Hagen voor een deel wel kon en ook wilde tegemoet komen, maar dat de belangen der Vereeniging niet gedoogden grootere concessies te doen. Bijaldien nu geen overeenstemming werd verkregen, zoo moest ten slotte wel naar een anderen uitgever worden omgezien. Na ingewonnen informaties naar verschillende zijden en na aantooning van waarborgen omtrent kapitaalkrachtigheid, achtte het Dagelijksch Bestuur zich volkomen verantwoord onderhandelingen aan te knoopen met den heer Kramer, uitgever alhier, die der Vereeniging beduidend gunstiger financieele aanbiedingen kon doen dan de N. V. Ten Hagen, die het blad een beter aanzien zou geven en die bovendien verschillende periodieken, ook Indische, uitgaf, o.m. de Indische Verlofganger, welk blad in het K. W. zou worden opgenomen, waardoor de bestaande versplintering van Indische uitgaven zou afnemen, terwille van de toch zoozeer gewenschte concentratie op dit gebied, terwijl tevens de inhoud van het blad zou worden aangevuld met eenige practische rubrieken, waardoor het K. W. voor velen meer aantrekkelijk zou worden. De onderhandelingen vorderden aanvankelijk snel en goed, zoodat op 13 December 1922 een contract met den heer Kramer werd aangegaan en gesloten.

Stichtingen, Commissies en Fondsen.

Om niet in herhaling te vervallen van vorige jaarverslagengen, ter vermijding dus van cliché-werk, wordt eene opsomming ditmaal achterwege gelaten, ook omdat van al deze instellingen de jaarverslagen gepubliceerd worden in het Kol. Weekblad. Alleen zij aangeteekend, dat bij notarieele akte van 5 September 1922 de oprichting van een Steunfonds voor Studeerenden uit West-Indië haar beslag gekregen heeft.

Leeszaal.

Hieromtrent geldt dezelfde opmerking; het bezoek is en blijft schaarsch en omgekeerd evenredig aan de belangrijkheid van de uitgebreide collectie tijdschriften- en courantenlectuur van recenten datum, daar voorhanden.

Andere werkzaamheden en verrichtingen.

Het H.B. vergaderde op de reglementair aangegeven tijdstippen en wel op 28 April en 28 October, maar behalve op die data nog op den 15en Juni, vóór den aanvang der Algemeene Vergadering, welke op dien dag te Amsterdam plaats had en na afloop waarvan de vergaderden een door hen zeer op prijs gesteld bezoek brachten aan de afdeeling Tropische Hygiëne van het Koloniaal Instituut.

Het Dagelijksch Bestuur kwam geregeld elke week, tegen het einde van het jaar soms meermalen 's weeks bijeen, behalve in den zomervacantietijd.

In Februari bracht het H.B., in vereeniging met de Haagsche afdeeling, de belangwekkende tentoonstelling in Pulchri Studio van Indische schilderijen, enz., vervaardigd door de Zweedsche schilderes Tyra Kleen, tot stand. Geopend door den Onder-Voorzitter van het H.B., tevens voorzitter der afd. Den Haag, de heer Zuyderhoff, gaf daarna de heer C. Lekkerkerker in een zeer gewaardeerde rede een duidelijk beeld van de beteekenis der Balische kunst.

Op 25 April had een wel geslaagde Ind. filmvoorstelling te Bussum plaats en op 11 Juli bood het H.B. aan de toenmaals hier ter stede vertoevende buitenlandsche Journalisten een matinée aan in de Residentie-bioscoop van den heer Mullens, bij welke gelegenheid zeer fraaie Indische films vertoond werden.

Voorts participeerde het H.B. met een bedrag van *f* 100.— in den aankoop van de Suriname-film door het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Meermalen werd het orgaan beschikbaar gesteld als middel tot inzameling van gelden voor humanitaire doeleinden.

Als steeds deed het Bestuur, ook dit jaar, zich vertegenwoordigen bij gelegenheden, waar de belangen der Vereeni-

BESCHIKBAAR

MILENA SIGAREN
SERIEMERK
FABRIKANTEN:
C. DE JONG & ZONEN, APELDOORN
HOOFDSTRAAT 8 TELEFOON 84

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD s
APELDOORN :: TELEF. No. 273

zulks gewenscht maakten en nam o.m. de secretaris ...ing in het Haagsche Comité van Volksfeesten voor het ...jarig Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin.

De financieele toestand.

Voor een beoordeeling hiervan moge verwezen worden ... de bij dit verslag overgelegde Exploitatie-rekening.

Afgezien van de geldelijke uitkomsten van dit verslagjaar, ... het H.B. van oordeel, dat een zuinig beheer der finantiën ...zakelijk is en blijft, gelet op den onvermijdelijken ...slag, welke het volgende jaar 1923 brengen zal. Een ...ivalent zou daarvoor te vinden zijn in het aantrekke... maken van het lidmaatschap, hetgeen dan ook de aan... van het H.B. heeft.

Ten slotte naast een woord van dank aan allen die in het ...loopen jaar hunne krachten aan „Oost en West" wijd..., de opwekking om tot de Vereeniging toe te treden, ...richt tot hen, die uit hoofde hunner loopbaan lid be...ren te zijn, maar die zich tot nog toe afzijdig hielden ... dan tot die breede schare van Nederlanders, die blijk... niet voldoende beseffen, dat de Vereeniging „Oost en West" een algemeen Nederlandsch belang — hun eigen be...g — behartigt en te bevorderen tracht.

Exploitatie-rekening 1922.

Debet.

...uari 1922.		
...bilair (20 % afschrijving)		f 178.59
...paganda		„ 609.26
Onkosten.		
...arissen	f 3687.—	
...shuur	„ 151.16	
...toorbenoodigdheden	„ 407.45	
...rijfloon	„ 53.—	
...ti en telegrammen	„ 356.40	
...skosten	„ 280.30	
...eptiekosten	„ 153.45½	
...- en waterleiding	„ 154.41	
...lefoon	„ 233.95	
...andstoffen	„ 107.95	
...ning contributiën	„ 10.25	
...versen	„ 140.18½	
		„ 5735.51
Koloniaal Weekblad		„ 1910.60
...eeszaal		„ 499.43
Lidmaatschappen		„ 169.35
...lichtingendienst		„ 1547.87
...udie-Commissie		„ 14.40
...st-Ind. Commissie		„ 14.10
...ldo		„ 14115.60
		f 24794.71

Credit.

...cember 1922.	
...ecten	„ 598.66
...rest	„ 654.46
...versen	„ 405.50
...ofdvertegenw. O.-I.	„ 4280.73½
...eeringssubsidie	„ 3000.—
...ntributiën	„ 15855.35½
	f 24794.71

Begrooting 1923.

Ontvangsten.

...geeringssubsidie (Tehuis v. Ind. bedienden)	f 8200.—
...ntributiën	„ 8800.—
...jdragen begunstigers	„ 3000.—
...ichtingendienst	„ 150.—
...erest	„ 650.—
...geeringssubsidie Studie-Commissie	„ 3500.—
	f 25000.—

Uitgaven.

Propaganda		f 500.—
...bilair		„ 100.—
Onkosten.		
...uishuur	„ 400.—	
...larissen	f 3750.—	
...ntoorbenoodigdheden	„ 425.—	
...hrijfloon	„ 60.—	
...rti en telegrammen	„ 375.—	
...iskosten	„ 300.—	
...eptiekosten	„ 160.—	
...s- en waterleiding	„ 160.—	
...lefoon	„ 240.—	
...andstoffen	„ 110.—	
...versen	„ 20.—	
		„ 6000.—
Transporteeren		f 6600.—

EINDHOVENSCHE BOOMKWEEKERIJ
TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
SPECIAAL ADRES VOOR HET S
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
C. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 300-302 Schiestraat 1
DEN HAAG
Chem. Wasscherij en Stoomerij

	Transport	f 6600.—
Hoofdvertegenwoordiger O.-I.		
Salaris	f 1200.—	
Schrijfloonen	„ 600.—	
Porti en propaganda	„ 250.—	
Diversen	„ 100.—	
		„ 2150.—
Koloniaal Weekblad.		
Honoraria redactie, vaste en losse medewerkers		„ 2900.—
Leestafel		„ 500.—
Lidmaatschappen		„ 175.—
Inlichtingendienst		„ 775.—
Ondersteuningsfonds		„ 100.—
Regeeringssubsidie (Studie-commissie)		„ 3500.—
Id. (Tehuis v. Inl. bedienden)		„ 8200.—
Onvoorziene uitgaven		„ 100.—
		f 25000.—

Den Haag, Ult. December 1922.

De Penningmeester,
VAN DER BRUGH.

Hoofdbestuur einde 1922.

NAMEN.	FUNCTIËN.	WOONPLAATS.	Jaar van aftreden.	AANTEEKENINGEN.
Mr. W. Sonneveld	Voorzitter	's-Gravenhage	1923	Dagelijksch Bestuur
R. Zuijderhoff	Onder-Voorzitter	„	1923	Dagelijksch Bestuur
F. van Peski	Lid	„	1925	Dagelijksch Bestuur
F. H. A. van der Brugh	Secr.-Penningm.	„	1923	Dagelijksch Bestuur
H. J. M. Baumann	Lid	Arnhem	1923	
J. P. Th. J. Brondgeest	„	Haarlem	1924	
Mevr. A. Dijk—Bruijn v. Rozenburg	„	Apeldoorn	1924	
Mevr. de Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel—Roelofs	„	Breda	1924	
J. A. van Hamel	„	Leiden	1923	
F. E. Luitjes	„	Nijmegen	1924	
Z. G. Ph. Marcella	„	Rotterdam	1925	
G. Calkoen	„	Amsterdam	1924	
Mejuffr. J. v. d. Schuijt	„	Utrecht	1925	
Dr. H. H. Zeijlstra	„	Deventer	1924	

Den Haag, 23 Maart 1923.

Aan
het Bestuur der Vereeniging „Oost en West".

Ingevolge de opdracht ons verstrekt in de Jaarvergadering van 1922, heeft onze Commissie zich onledig gehouden met het onderzoek van de geldelijke administratie over dat jaar, van de boeken en bescheiden daarbij door den Penningmeester overgelegd.

Met betrekking tot de op de balans voorkomende post van 625.— Geldleening, komt het ons wenschelijk voor, dat alsnog in het archief der Vereeniging worde nagegaan of er reden bestaat deze post te blijven bestendigen dan wel dezelve aan het einde dezes jaars op te nemen in het Credit der exploitatierekening, bijaldien wij vermoeden dat bedoelde post, sedert tal van jaren op de balans verschijnende, een restant uitmaakt van niet-teruggevorderde obligatiën.

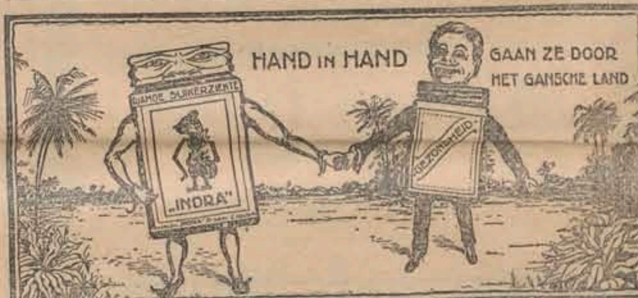
Voor het overige is het ons bizonder aangenaam de verklaring te kunnen afleggen dat, bij verificatie alles in de beste orde bevonden werd en kunnen wij U dan ook aan-

BESCHIKBAAR.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
Hofleveranciers
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512
DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN
DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

V. MASSARO
KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM
LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAÏEK, STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN, s
LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.
CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.



Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA"-medicijnen Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA"-ARMBANDEN. Prijzen der flacons f 1.75 en f 2.25; der armbanden in 3 grootten: f 3.—, f 4.— en f 5.—.
N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS
REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN
VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS
H. v. RIJMENAM — DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK IN EEN H.V.R. BAND?
Alle bladen liggen volkomen vlak — Vraagt uwen Boekhandelaar

BESCHIKBAAR.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST"
hebben op vertoon van hun Lidmaatschapkaart **toegang tot de Clublokalen Restaurant en Leeszaal** van de **Amsterdamsche Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.
Zij kunnen er eiken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

PRINCESSE-SCHOUWBURG
DEN HAAG
Zaterdag en volgende avonden 8.15 uur:
COR RUIJS in zijn joodsche creatie
MAURITS MARX
in Effecten en Prolongatiën
(MEXICO GOLD)
Ups and downs aan de beurs.
Beide Pinksterdagen matinée.
BUREAU 10—4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

bevelen de balans per ultimo December 1922 goed te keuren en derhalve het Hoofdbestuur voor zijn gestie te acquitteeren en te dechargeeren.

Ten slotte brengen wij gaarne hulde voor de wijze waarop de administratie werd gevoerd en bijgehouden.

De Commissie,
J. P. C. HARTEVELD.
J. VAN HAAFTEN.

PRAE-ADVIES VAN HET HOOFDBESTUUR OP HET VOORSTEL-APELDOORN.

Dit voorstel behelst:

a. Verlaging van de contributie voor het lidmaatschap.
b. Verhooging van de contributie der begunstigers.
c. Vermindering van de afdracht der afdeelingskassen aan de algemeene kas, en is aldus toegelicht:

„Het is een feit, dat de verhooging tot ƒ 5.— bij velen tegenstand ondervindt. Slechts weinigen zijn er toe overgegaan; de menschen, die anders wel lid zouden willen zijn, worden er door afgeschrikt. We kunnen beter 100 leden hebben, die ƒ 3.— betalen dan 20 leden van ƒ 5.—. Bovendien, men stelle ƒ 3.— als minimum. Wie nu meer betaalt, zal dat niet nalaten. Nu zijn er toch ook, die meer dan ƒ 5.— betalen. Een gulden contributie van een begunstiger beteekent voor de afdeeling 40 ct. — de kosten en moeiten, welke gedaan moeten worden om het getal van die dure contribuanten te vergrooten. Een afdeeling mag wel 100 begunstigers hebben, eer ze er iets van op haar begrooting kan merken."

* * *

Het H.B. wenscht hierover het volgende op te merken:

a. Verlaging van de contributie voor het lidmaatschap.

Bij wijziging van contributie doet zich altijd deze vraag voor: Is die wijziging noodzakelijk, geboden door de omstandigheden ofwel wordt zij alleen maar wenschelijk geacht en in hoeverre worden dan de belangen der Vereeniging er mede gebaat? Betoogd wordt nu, dat de verhooging tot ƒ 5.— bij velen tegenstand ondervindt. Het H.B. is geneigd hiertegen aan te voeren, dat men hen, die daartoe — het z.g. op peil brengen — onwillig blijken te zijn, dan maar verder met rust moet laten. Dat men beter 100 leden van ƒ 3.— kan hebben dan 20 van ƒ 5.—, is voor geen tegenspraak vatbaar, maar dat men ooit een dergelijk gunstig verschil van ƒ 200.— zou zien, als gevolg van eene daling der contributie van ƒ 5.— op ƒ 3.—, is ten eenenmale uitgesloten, op grond van de ervaring die aantoont, dat de animo voor het lidmaatschap daarvoor te gering is. Het hoogere bedrag van ƒ 2.— 's jaars zal degenen, die met de Vereeniging sympathiseeren, niet weerhouden zich als lid aan te melden, al moge hierop een enkele uitzondering zijn. Een aanwas van eenig belang van het ledental kan, althans in de meeste afdeelingen, van den voorgestelden maatregel niet worden verwacht, welke bovendien te minder is aan te bevelen, naardien een opgemaakte statistiek uitwijst, dat pl.m. 80 pct. der leden ƒ 5.— of meer betalen.

Voor verlaging der contributie zijn tot heden nimmer stemmen opgegaan, wel, van verscheidene zijden voor verhooging en het voorstel Apeldoorn staat, wat dit punt betreft, dan ook op zichzelf. En ware het niet, dat wijziging van de heffing van contributie altijd een zaak is, waartoe men niet dan noode overgaat, het Hoofdbestuur zou, daargelaten nog, dat een financieel ongunstig jaar moet worden doorgemaakt, veeleer geneigd zijn de contributie op te voeren dan te verlagen, niet in de laatste plaats hierom, dat den leden bij hun lidmaatschap wordt aangeboden een periodiek van den inhoud en omvang als het K. W. voor nog geen ƒ 0.10 per week, wat in dezen tijd voorzeker wel een unicum mag heeten.

Op grond van het vorenstaande meent het H. B. de aanneming van dit punt te moeten ontraden.

b. en *c.* Verhooging van de contributie der begunstigers en vermindering van de afdracht der afdeelingskassen aan de algemeene kas.

Daar tusschen deze punten verband kan worden gelegd, kunnen zij gelijkelijk behandeld worden. De afdeeling Apeldoorn is vrijwel de eenige afdeeling, die begunstigers telt (Utrecht heeft er ook eenige) in den zin van art. 5 der statuten, aldus luidende: Begunstigers zijn zij, die uit sympathie met het streven der Vereeniging zich verbinden ten minste ƒ 1.— 's jaars ter versterking van de kas bij te dragen. Om welke reden dit bedrag nu moet verhoogd worden, is het H.B. niet duidelijk en wordt in het voorstel ook niet toegelicht. Begunstigers ontvangen niet het K. W.

Iets anders is het, dat van dit luttele bedrag volgens art. 13 Statuten, ook 60 pCt. moet worden afgedragen aan de algemeene kas. Indien de vermindering van de afdracht van 60 pCt. aan de algemeene kas, instemming zou vinden bij de vergadering, zou tevens kunnen worden aangenomen, dat het volle bedrag door begunstigers van deze soort geschonken, aan de afdeelingen kan blijven. Evenwel dient te worden opgemerkt, dat aan het bezwaar tegen 60 pCt. afdracht door de afdeelingen, practisch tegemoet gekomen is door de toezegging van het H. B. om een afdeeling financieel te steunen, indien haar kas, als gevolg van gevoerde propaganda, hetzij geslonken is of niet toereikend voor een doelmatig opgestelde propaganda. Apeldoorn heeft dit zelf ondervonden.

Voorts, dat voor wijziging dezer punten, als door voorsteller bedoeld, statutenwijziging noodig is.

Maar vooral wenscht het H.B. den nadruk te leggen op de wenschelijkheid om deze eventueele vermindering van 60 pCt. niet geldend te maken over het loopend jaar 1923, omdat, gelijk boven reeds werd aangegeven, de vereeniging er dit jaar financieel niet gunstig voor komt te staan en het zaak is het resultaat daarvan af te wachten.

Concludeerende ontraadt het H.B. de aanvaarding van het voorstel vervat in punt *b*, verhooging van de contributie der begunstigers, terwijl het tegenover punt *c*, vermindering van de afdracht der afdeelingskassen aan de algemeene kas gaarne een welwillend standpunt zal innemen, indien het met inachtname van den hiervoren gegeven wenk, den wensch der vergadering mocht zijn, dat tot vermindering der tegenwoordige afdracht worde overgegaan.

M. O. in Ned.-Indië.

De Minister van Koloniën maakt in de St.Ct. bekend, dat er op een door de betrokken examencommissie te bepalen datum in de maand Juni a.s. gelegenheid zal zijn tot het afleggen van de examens ter verkrijging van de akten van bekwaamheid tot het geven van M. O. in Ned. Oost-Indië in:

a. de land- en volkenkunde, de archeologie en de geschiedenis van den Oost-Indischen Archipel;
b. de Maleische taal;
c. de Javaansche taal en archaeologie;
d. de Soendaneesche taal en de Javaansche archaeologie.

Zij, die aan een der examens wenschen deel te nemen, moeten vóór 23 dezer schriftelijk kennis geven aan den secretaris der examen-commissie, prof. dr. G. A. J. Hazeu, te Leiden.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

W. M. Kleijn, te 's-Gravenhage, Willem de Zwijgerlaan 119; C. Beets, te Wageningen, Parkstraat 9, als houtvester bij het Boschwezen;

A. W. Huidekoper te 's-Gravenhage, van Weede van Dijkveldstraat 25, als landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
Candidaat-Gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.
Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.
Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling, onderafdeeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 9 tot 16 Mei 1923.

Nieuwe Begunstigers.

Mevr. M. Korff, Apeldoorn, van Hasseltlaan 19, ƒ 1.

Adresveranderingen.

E. M. van Hille, Oud-Hoofdoff. O.-I. L., van: Den Haag, Obrechtstraat 75, naar: Pension „Buitenzorg", Hoogeweg 6, Velp, ƒ 5 (afd. Arnhem).

L. J. K. Jeekel, Oud-Kapitein t. zee, van: Apeldoorn, Loolaan 44, naar: Nijmegen, Berg en Dalscheweg 50, ƒ 2.50.

C. G. Toorop, 1ste Luit. Inf. O.-I. L., Nijmegen, van: Slichtenhorststraat 90 naar: St. Anna 64.

B. Vlielander Hein, van: Rotterdam, Westerkade 27, naar: „Huize Ginkel" te Amerongen, ƒ 5 (afd. Utrecht).

W. R. Menkman, Hoofdagent K. W. I. M., van: Willemstad, Curaçao, naar: C. O. Royal Netherlands West-India Mail, 25 Broadway, New-York (tijdelijk adres).

BESCHIKBAAR.

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN
's-Gravenhage
Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

Instituut „VAN WIJNGAARDEN"
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGEWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Juffersfraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans-Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
" 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 4. Sarikat-Islam.
" 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is van 1 Mei 1923 af gevestigd **Heulstraat 17** (zetel Hoofdbestuur).

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
Wijnhandel
Kantoor:
Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
Grand Vin Etampé
à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur
à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER.MIJ.
MEUBELEN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

DEN HAAG
NOORDEINDE 64c
TELEFOON H. 1076

ROTTERDAM
WESTNIEUWLAND 13
TELEFOON No. 1774

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te *Amsterdam* en te *Batavia*.

BESCHIKBAAR.

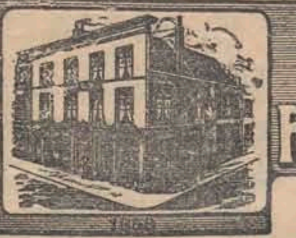
Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN"
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke en Keuken-Artikelen

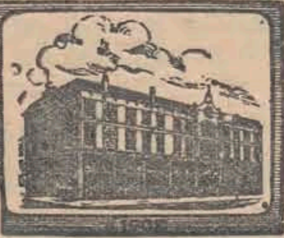
Kolen- en Gasfornuizen



FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG

TELEPHOON 773



Baden en Geysers

Gas- en Elec. Ornamenten

Haarden en Kachels



Wereldmerk

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA

Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor

Koop, Huurkoop, Verhuur Inruilen, Repareeren, Stemmen Transport

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest bekende adres.**

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's

WANNEER GIJ

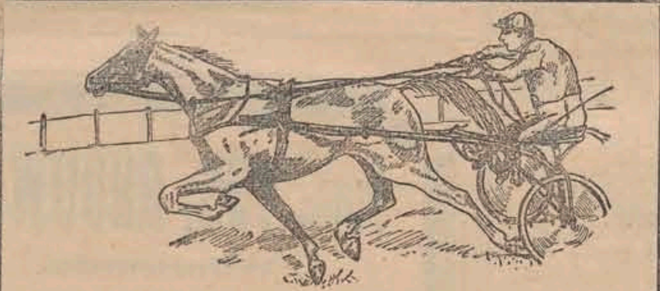
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM"

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.



EVEN VOORRYDEN

IS VERSCHENEN No. 20 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

Draverijen, Rensport, Concours-Hippique, Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar, desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiëele programma's van de Draverijen en Rennen dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20 verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorinchem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel. Daarenboven te 's-Gravenhage in HILLEN'S Sigaren-Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

HET ADRES voor BAD- en SPORT Kleeding

voor **Dames, Heeren en Kinderen**

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas- Porcelein- Aardewerk :: Berkefeld Filters :: **INDIË** Email merk „Ketel" :: Gero - Alpacca - Zilver

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gave overkomst verzonden

Magazijn „NEDERLAND"

KATTENBURG & Co.

AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM

ROTTERDAM

Uitrustingen voor de Tropen

Op aanvrage toezending van catalogus

Onze reizigers zijn door het geheele land te ontbieden.



P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubileeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg